

Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków (EDPQS)

**Poradnik (Toolkit) 2:
Przegląd i poprawa
jakości działań profilaktycznych
(Samodzielna ocena i Autorefleksja)**

European
drug prevention
quality standards

Phase II

**Europejskie Standardy Jakości
w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków
(EDPQS)**

Poradnik

2

O autorach

Niniejszy zestaw narzędzi został opracowany przez Europejskie Partnerstwo dla Standardów w Profilaktyce. Jego głównymi autorami są Nadia Vimercati, Corrado Celata, Simona Olivadoti z Działu do spraw Profilaktyki Uzależnień od Narkotyków, Departament Uzależnień od Narkotyków, Asl Mediolan, Włochy; Ioulia Bafi z Uwniersyteckiego Instytutu Badań nad Zdrowiem Psychicznym (UMHRI), Grecja; Roland Lehner i Rainer Schmidbauer z ISPM OO Institut Suchtprvention pro mente, Oberosterreich, Austria. Pisemny wkład wnieśli również Giusi Gelmi z Asl Mediolan, Carine Mutatayi z Observatoire français des drogues et des toxicomanies (OFDT), Francja oraz Rachele Donini z Azienda Sanitaria Locale 2 – Savonese (ASL 2 Savonese), Włochy.

O projekcie EDPQS

Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków (EDPQS) stanowią zbiór zasad mających pomagać w tworzeniu i ocenie jakościowych działań w obszarze profilaktyki uzależnień od narkotyków. Europejskie Standardy w kompleksowy sposób opisują wszystkie aspekty działań związanych z profilaktyką narkotykową. Projekt EDPQS został zrealizowany przez Europejskie Partnerstwo dla Standardów w Profilaktyce w ramach badań współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Partnerstwo dokonało przeglądu i syntezy dostępnych standardów krajowych i międzynarodowych. Ponadto, zwrócono się o opinię do ponad 400 profesjonalistów z sześciu krajów europejskich. Europejskie Standardy są pierwszym na skalę europejską systemem opisu w obszarze wysokojakościowej profilaktyki uzależnień od narkotyków zbudowanym w oparciu o konsensus, dorobek naukowy i praktyczne doświadczenia.

Sugerowany opis źródła

Vimercati N, Celata C, Olivadoti S, Bafi I, Lehner R, Schmidbauer R & Europejskie Partnerstwo dla Standardów w Profilaktyce (2015) Zestaw narzędzi EDPQS 2: Przegląd i poprawa jakości działań profilaktycznych („Samodzielna ocena i Autorefleksja”). Wprowadzenie. Liverpool: Centrum Zdrowia Publicznego.

Prawa autorskie

Zachęcamy do korzystania i rozpowszechniania zasobów EDPQS w ramach licencji Creative Commons Attribution – NonCommercial-ShareAlike. Oznacza to, że Europejskie Standardy mogą być adaptowane do własnych potrzeb (w oparciu o nasze zalecenia adaptacyjne, więcej informacji tutaj <http://prevention-standards.eu/toolkit-4/>) oraz pod warunkiem, że wykonana praca zostanie opatrzona odpowiednimi przypisami i będą Państwo skłonni udostępnić jej wyniki. W przypadku zamiaru komercyjnego wykorzystania zasobów EDPQS (np. w ramach odpłatnego szkolenia), należy najpierw skontaktować się z osobą odpowiedzialną za kwestie związane z EDPQS w danym kraju (szczegóły dostępne na naszej stronie internetowej www.prevention-standards.eu) lub prof. Harrym Sumnallem (h.sumnall@ljmu.ac.uk).

Wyłączenie odpowiedzialności

Zestawy narzędzi EDPQS oraz inne zasoby zostały opracowane w toku systematycznych prac i przy zachowaniu dużej dbałości o kształt prezentowanych informacji. Niemniej, osoby bądź organizacje pragnące zastosować niniejszy dokument lub sięgnąć do informacji w nim zawartych powinny kierować się niezależnym osądem w odniesieniu do własnej sytuacji. Europejskie Partnerstwo dla Standardów w Profilaktyce nie udziela żadnych zapewnień ani gwarancji co do treści, wykorzystania lub zastosowania procesu EDPQS oraz zrzeka się wszelkiej odpowiedzialności za zastosowanie lub wykorzystanie w jakikolwiek sposób Zestawów Narzędzi EDPQS oraz innych zasobów.

Dodatkowe informacje

W celu uzyskania dodatkowych materiałów na temat EDPQS zapraszamy do odwiedzenia naszej strony internetowej: www.prevention-standards.eu

Informacja o finansowaniu

Niniejsza publikacja powstała dzięki finansowemu wsparciu udzielonemu w ramach Programu Profilaktyki i Informacji w zakresie Narkotyków Unii Europejskiej (Nazwa projektu: „Promocja Dobrych Praktyk w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków w Unii Europejskiej – Faza II Projektu Europejskich Standardów Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków”). Za treści zawarte w niniejszej publikacji wyłączną odpowiedzialność ponoszą wyżej wymienieni autorzy. Ponadto, treści te w żaden sposób nie odzwierciedlają poglądów Komisji Europejskiej.

Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków (EDPQS)

**Poradnik (Toolkit) EDPQS 2:
Przegląd i poprawa jakości działań profilaktycznych
(Samodzielna ocena i Autorefleksja)**

Tłumaczenie
Paweł Nowocień

Korekta językowa
Barbara Gruszka

Wydanie sfinansowane przez
Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

Adres:
**ul. Nowogrodzka 62a
02-002 Warszawa
tel. 22 622 42 32
www.mcps.com.pl**

Publikacja przeznaczona do bezpłatnej dystrybucji

Skład, druk i oprawa

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek
tel. 54 232 37 23, e-mail: sekretariat@expol.home.pl

ISBN 978-83-63332-47-1

Spis treści

Wprowadzenie

Do kogo kierowany jest dokument?	11
1. Co to są Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków (EDPQS)?	13
Cykl projektowy EDPQS	
– trzy poziomy szczegółowości: Etapy, Komponenty, Atrybuty	14
2. Praktyczne zastosowanie Poradnika EDPQS	
– Samodzielna Ocena i Autorefleksja?	18
Kiedy korzystać z Poradnika EDPQS – Samodzielna Ocena i Autorefleksja?	19
Co zawiera Poradnik EDPQS – Samodzielna Ocena i Autorefleksja?	20
3. Przed samodzielną oceną: Plan pracy	21
4. Instrukcje korzystania z List kontrolnych do Samodzielnej Ocen i Autorefleksji	22
Stosowanie Listy kontrolnej – Ocena Jakości	24
Jak oceniać zgodność własnych działań profilaktycznych z EDPQS?	25
Stosowanie Kwestionariusza – Wsparcie Doskonalenia	27
5. Po samodzielnej ocenie: Plan działania	28
Dodatkowe wskazówki	29
Podziękowania	30
Przypisy	31

Lista kontrolna – Ocena Jakości

Stosowanie Listy kontrolnej – Ocena Jakości	35
Kwestie Wspólne	36
1. Ocena Potrzeb	39
2. Ocena Zasobów	42
3. Ramy Programu	43
4. Konstrukcja Interwencji	46
5. Zarządzanie i Mobilizacja Zasobów	48

6. Realizacja i Monitoring	52
7. Ewaluacje Końcowe	53
8. Rozpowszechnianie i Doskonalenie	55

Kwestionariusz – Wsparcie Doskonalenia

KWESTIE WSPÓLNE A: Trwałość i finansowanie	61
KWESTIE WSPÓLNE B: Wzajemna komunikacja i udział interesariuszy	62
KWESTIE WSPÓLNE C: Organizacja i rozwój personelu	63
KWESTIE WSPÓLNE D: Etyczny wymiar profilaktyki uzależnień od narkotyków ...	64
1. Ocena potrzeb	66
1.1 Przegląd antynarkotykowych strategii i ustawodawstwa	66
1.2 Ocena używania narkotyków i potrzeb społeczności	66
1.3 Określenie potrzeby – uzasadnienie interwencji	67
1.4 Rozpoznanie grupy docelowej	68
2. Ocena zasobów	70
2.1 Ocena grupy docelowej i zasobów społeczności	70
2.2 Ocena własnego potencjału	70
3. Ramy programu	72
3.1 Zdefiniowanie grupy docelowej	72
3.2 Zastosowanie modelu teoretycznego	73
3.3 Określenie celów strategicznych, programowych i cząstkowych	74
3.4 Określenie miejsca realizacji	75
3.5 Odwołanie się do dowodów skuteczności	75
3.6 Ustalenie harmonogramu	77
4. Konstrukcja Interwencji	78
4.1 Projektowanie z myślą o jakości i skuteczności	78
4.2 Działania w przypadku wyboru istniejącej interwencji	79
4.3 Dopasowanie interwencji do grupy docelowej	80
4.4 Działania w przypadku planowania ewaluacji końcowych	88

5. Zarządzanie i Mobilizacja Zasobów	82
5.1 Zaplanowanie programu – przedstawienie planu projektu	82
5.2 Określenie wymagań finansowych	83
5.3 Powołanie zespołu do realizacji programu	84
5.4 Rekrutacja i utrzymanie uczestników	85
5.5 Przygotowanie materiałów do realizacji interwencji	85
5.6 Opis programu	86
6. Realizacja i monitoring	88
6.1 Działania w przypadku interwencji pilotażowej	88
6.2 Realizacja interwencji	89
6.3 Monitoring w fazie realizacji	89
6.4 Modyfikacje w fazie realizacji	90
7. Ewaluacje końcowe	92
7.1 Działania w przypadku ewaluacji wyniku	92
7.2 Działania w przypadku ewaluacji procesu	93
8. Rozpowszechnianie i doskonalenie	94
8.1 Decyzja czy program powinien być kontynuowany	94
8.2 Rozpowszechnianie informacji o programie	95
8.3 Działania w przypadku raportu końcowego	96
Podsumowanie procesu samodzielnej oceny	97

Wprowadzenie

Do kogo kierowany jest dokument?

- ▶ Czy jesteś praktykiem lub pracownikiem pierwszej linii realizującym działania z zakresu profilaktyki uzależnień od narkotyków w populacjach docelowych?
- ▶ Czy jesteś twórcą programów i chciałbyś opracować nową interwencję w obszarze profilaktyki uzależnień od narkotyków?
- ▶ Czy jesteś kierownikiem programu profilaktycznego i chciałbyś dokonać przeglądu działań profilaktycznych realizowanych w ramach programu?
- ▶ Czy jesteś ewaluatorem i chciałbyś ocenić formalną jakość programu profilaktycznego?
- ▶ Czy jesteś specjalistą, który chciałby opracować lub ocenić program profilaktyczny lub promocji zdrowia?
- ▶ Czy jesteś regionalnym koordynatorem, który chciałby opracować nowy lokalny plan działania w oparciu o kryteria jakości?
- ▶ Czy chciałbyś podnieść jakość własnych działań profilaktycznych w oparciu o Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków?
- ▶ Czy chciałbyś ocenić swoje postępy w podnoszeniu jakości własnych działań profilaktycznych?

Jeśli na którekolwiek z powyższych pytań udzieliłeś pozytywnej odpowiedzi, czytaj dalej.

Jeśli jesteś jedną z wielu osób zaangażowanych w działania profilaktyczne w obszarze przeciwdziałania narkomanii, niniejszy poradnik może okazać się dla Ciebie przydatny. Stanie się tak w szczególności jeśli jesteś specjalistą zajmującym się planowaniem lub wdrażaniem działań, programów lub innych inicjatyw związanych z profilaktyką uzależnień od narkotyków. Prezentowany poradnik zawiera odpowiedzi na następujące zasadnicze pytania:

- ▶ Czym jest jakość w profilaktyce uzależnień od narkotyków?
- ▶ Co to są standardy jakości w profilaktyce uzależnień od narkotyków?
- ▶ Jak mógłbym skorzystać z narzędzi do oceny jakości swojej pracy?
- ▶ Jak mogę lepiej zrozumieć jakość podejmowanych przez siebie działań z zakresu profilaktyki i jej wsparcia?

Niewiele osób zakwestionowałoby pogląd, że profilaktyka jest lepsza (i tańsza) niż leczenie. Jednakże, wiele działań profilaktycznych nie jest ani skutecznych ani jakościowych a 'jakość' ma fundamentalne znaczenie w osiągnięciu pozytywnych wyników. Identyfikacja i promocja jakości w profilaktyce była przedmiotem projektu **Europejskich Standardów Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków (EDPQS)**.

Jeśli jesteś zainteresowany stosowaniem praktycznych narzędzi stworzonych w oparciu o EDPQS, które mogą zachęcić Cię i wspomóc w osiągnięciu 'wysokiej jakości' w codziennej praktyce profilaktycznej, w ramach Twojej grupy roboczej lub organizacji, niniejszy poradnik może okazać się dla Ciebie znaczącym wsparciem i pomocą.

Prezentowany dokument omawia narzędzia do pracy profilaktycznej i zawiera instrukcje ich użytkowania.

Listy kontrolne oraz formularz profilu syntezy do samodzielnego wypełniania znajdują się tutaj: www.prevention-standards.eu/toolkit-2

1. Co to są Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków (EDPQS)?

Europejskie Standardy (EDPQS) stanowią zbiór **zasad** wspomagających **wypracowanie i ocenę jakości** działań w obszarze profilaktyki uzależnień od narkotyków. EDPQS to również narzędzie, które w kompleksowy sposób omawia wszystkie formalne aspekty działań profilaktycznych dotyczących narkotyków.

EDPQS zostały opracowane przez Europejskie Partnerstwo dla Standardów w Profilaktyce w ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską. Europejskie Standardy powstały w wyniku przeglądu i syntezy istniejących międzynarodowych i krajowych standardów oraz konsultacji z ponad 400 profesjonalistami z sześciu krajów europejskich. **EDPQS to pierwszy na skalę europejską system odniesienia w zakresie wysokojakościowej profilaktyki uzależnień od narkotyków zbudowany na konsensusie i w oparciu o dowody naukowe i doświadczenia praktyczne.** Europejskie Standardy mają szerokie zastosowanie, dotyczą działań profilaktycznych (np. edukacja narkotykowa, usystematyzowane programy, działalność środowiskowa, krótkie interwencje), miejsc (np. szkoła, społeczność, rodzina, miejsca rekreacji, wymiar sprawiedliwości) oraz populacji docelowych (np. młodzież, rodziny, grupy etniczne). Działania profilaktyczne uwzględniające Europejskie Standardy mogą obejmować substancje legalne takie jak alkohol lub tytoń i/lub nielegalne bądź mogą być podejmowane w ramach szerszych działań promujących zdrowie.

Standardy Jakości: normy, które pomagają ocenić czy przykładowo działanie lub realizator spełnia kryteria wysokiej jakości. Standardy Jakości na ogół powstają w oparciu o konsensus w środowisku zawodowym. Główny nacisk kładziony jest na strukturalno-proceduralne zagadnienia związane zapewnianiem jakości, np. ewaluacja, skład i kompetencje personelu, bezpieczeństwo uczestników, itp. (zob. *Glosariusz w Podręczniku EDPQS*).

Cykl projektowy EDPQS – trzy poziomy szczegółowości: Etapy, Komponenty, Atrybuty

Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków zostały uszeregowane chronologicznie w formie cyklu projektowego począwszy od tworzenia poprzez wdrażanie a skończywszy na ewaluacji działań profilaktycznych (Diagram 1). Pełna lista Standardów znajduje się w Podręczniku EDPQS: www.prevention-standards.eu/manual/

Diagram 1: Cykl EDQPS

Cykl projektowy składa się z ośmiu **etapów** plus **kwestie wspólne**. Jest to uproszczony model działań profilaktycznych, który profesjonaliści winni *adaptować* do konkretnych warunków własnej pracy. Każdy etap projektowy dzieli się na **komponenty**, które określają jakie działania należy podejmować. We wszystkich etapach projektowych wyodrębniono w sumie 31 komponentów plus dodatkowo cztery komponenty (tzw. kwestie wspólne) właściwe dla wszystkich etapów (Diagram 2).

Kwestie wspólne

- A: Trwałość i finansowanie
- B: Wzajemna komunikacja i udział interesariuszy
- C: Organizacja i rozwój personelu
- D: Etyczny wymiar profilaktyki uzależnień od narkotyków

1. Ocena Potrzeb

- 1.1 Przegląd antynarkotykowych strategii i ustawodawstwa
- 1.2 Ocena używania narkotyków i potrzeb społeczności
- 1.3 Określenie potrzeby – Uzasadnienie interwencji
- 1.4 Rozpoznanie grupy docelowej

2. Ocena Zasobów

- 2.1 Ocena grupy docelowej i zasobów społeczności
- 2.2 Ocena własnego potencjału

3. Ramy Programu

- 3.1 Zdefiniowanie grupy docelowej
- 3.2 Zastosowanie modelu teoretycznego
- 3.3 Określenie cellów strategicznych, programowych i cząstkowych
- 3.4 Określenie miejsca realizacji
- 3.5 Odwołanie się do dowodów skuteczności
- 3.6 Ustalenie harmonogramu

4. Konstrukcja Interwencji

- 4.1 Projektowanie z myślą o jakości i skuteczności
- 4.2 Działania w przypadku wyboru istniejącej interwencji
- 4.3 Dopasowanie interwencji do grupy docelowej
- 4.4 Działania w przypadku planowania ewaluacji końcowych

5. Zarządzanie i Mobilizacja Zasobów

- 5.1 Zaplanowanie programu – przedstawienie planu projektu
- 5.2 Określenie wymagań finansowych
- 5.3 Powołanie zespołu do realizacji programu
- 5.4 Rekrutacja i utrzymanie uczestników
- 5.5 Przygotowanie materiałów do realizacji interwencji
- 5.6 Opis programu

6. Realizacja i Monitoring

- 6.1 Działania w przypadku interwencji pilotażowej
- 6.2 Realizacja interwencji
- 6.3 Monitoring w fazie realizacji
- 6.4 Modyfikacje w fazie realizacji

7. Ewaluacje Końcowe

- 7.1 Działania w przypadku ewaluacji wyniku
- 7.2 Działania w przypadku ewaluacji procesu

8. Rozpowszechnianie i Doskonalenie

- 8.1 Decyzja czy program powinien być kontynuowany
- 8.2 Rozpowszechnianie informacji o programie
- 8.3 Działania w przypadku raportu końcowego

Diagram 2: Komponenty EDPQS

Proszę zauważyć, że numeracja w ramach komponentów nie odzwierciedla ani hierarchii ważności ani chronologii.

Atrybuty (Diagram 3) stanowią trzeci poziom standardów i szczegółowo definiują każdy komponent. W przypadku przeglądu własnych działań, poszczególne atrybuty określają w jakim stopniu wdrożono dany komponent.

1.1 Przegląd antynarkotykowych strategii i ustawodawstwa:

STANDARD PODSTAWOWY	UWAGI I PRZYKŁADY
1.1.1 Wiedza na temat ustawodawstwa i strategii antynarkotykowych jest wystarczająca do realizacji programu.	Przykłady ustawodawstwa i strategii: odpowiednie akty prawne dotyczące narkotyków, alkoholu, tytoniu, leków, substancji lotnych; polityka w zakresie edukacji zdrowotnej.

Diagram 3 (przykład atrybutu w kompetencji 1.1)

Na poziomie atrybutu, Standardy dzielą się na *podstawowe* i *specjalistyczne* (jakość na wyższym poziomie; zob. Diagram 4). Warto zajrzeć do Podręcznika EDPQS celem zapoznania się z właściwym kontekstem tego podziału. Atrybuty pozwalają na przegląd Standardów w odniesieniu do różnych działań profilaktycznych i przy uwzględnieniu różnych możliwości organizacji.

STANDARD SPECJALISTYCZNY	UWAGI I PRZYKŁADY
1.1.3 Program spełnia lokalne, regionalne, krajowe i/lub międzynarodowe standardy i zalecenia.	Standard Podstawowy jeśli wymaga tego obowiązująca strategia czy prawo. Przykład Standardów: istniejące standardy w zakresie przyjazności programów dla młodych ludzi (np. Department of Health, 2007).

Diagram 4 (przykład standardu specjalistycznego w kompetencji 1.1)

Podręcznik EDPQS zachęca praktyków i innych profesjonalistów z obszaru profilaktyki do zastanowienia się w jakim stopniu istniejące działania spełniają Standardy oraz jak można je udoskonalić żeby uzyskać (jeszcze) lepsze i trwalsze efekty.

W niniejszym Poradniku znajdują się narzędzia (Listy kontrolne i Kwestionariusze) opracowane na podstawie EDPQS. Mają one na celu pomóc profesjonalistom, dla któ-

rych standardy jakości w profilaktyce stanowią nowość i którzy pragną dowiedzieć się więcej na ten temat.

Podręcznik EDPQS zawierający komplet standardów można pobrać tutaj:

www.prevention-standards.eu/manual

2. Praktyczne zastosowanie Poradnika EDPQS – Samodzielna Ocena i Autorefleksja?

Niniejszy poradnik ma na celu wsparcie i ułatwienie codziennej pracy oraz wypełnienie luki między nauką a praktyką. W szczególności, może on stanowić pomoc w planowaniu bądź wdrażaniu działań profilaktycznych. Może również służyć jako model komunikacji między różnymi specjalistami od profilaktyki, wspomagać rozwój zawodowy i organizacyjny a także pomagać w orientowaniu kultury zawodowej w obszarze profilaktyki na wysoką jakość.

Celem prezentowanego poradnika jest wsparcie i promocja samodzielnego uczenia się, autorefleksji i samodoskonalenia. Zestaw ma służyć podnoszeniu świadomości co do potrzeby 'wysokojakościowej' profilaktyki uzależnień od narkotyków. Nie chodzi tu o zewnętrzną weryfikację czy ocenę Twoich działań: zestaw daje możliwość zwiększenia skuteczności codziennej pracy a także uwzględnienia ważnych kwestii dotyczących zapewniania jakości w Twoich wysiłkach dotyczących zapobiegania używania substancji psychoaktywnych i promocji zdrowia.

Europejskie Standardy kładą nacisk na następujące aspekty działań profilaktycznych (zob. również dokument pt. Stanowisko EDPQS pod adresem: www.prevention-standards.eu/position-paper):

- ▶ Adekwatność działań od potrzeb populacji docelowych oraz zgodność ze strategiami (między)rządowymi
- ▶ Przestrzeganie przyjętych norm etycznych
- ▶ Integracja i promocja dorobku naukowego (ang. scientific evidence base)
- ▶ Wewnętrzna spójność, wykonalność i trwałość projektów.

Korzystanie z niniejszego zestawu wymaga podstawowej wiedzy i zrozumienia Standardów w obszarze profilaktyki uzależnień od narkotyków i/lub promocji zdrowia.

Uwaga: o ile Europejskie Standardy stanowią system odniesienia w zakresie sposobów¹ opracowywania, wdrażania i kontynuowania programów profilaktycznych, o tyle nie dyktują one określonych działań w tym zakresie. Tego typu wskazówki użytkownicy EDPQS znaleźć mogą w zasobach takich jak EMCDDA Best Practice Portal² lub International Standards on Drug Use Prevention (więcej szczegółów w dziale Dodatkowe wskazówki w niniejszym dokumencie).

Kiedy korzystać z Poradnika EDPQS – Samodzielna Ocena i Autorefleksja?

Niniejszy poradnik może okazać się przydatny w następujących obszarach:

- ✓ **Przegląd** jakości funkcjonujących lub zrealizowanych programów profilaktycznych
- ✓ **Ocena** czy działanie profilaktyczne jest lub może być uznane za wysokojakościowe
- ✓ **Ocena** jakości planu projektu profilaktycznego
- ✓ **Podniesienie** kompetencji zawodowych w odniesieniu do siebie, swojej grupy roboczej lub organizacji
- ✓ **Wsparcie** wysokojakościowego planowania nowej interwencji profilaktycznej³.

Ponadto, zestaw może być wykorzystywany do:

- ▶ Samodzielnej oceny własnych działań na poziomie indywidualnym
- ▶ Autorefleksji lub dyskusji grupowej w ramach tego samego programu profilaktycznego (np. przez zespół praktyków, którzy pracują bezpośrednio z populacją docelową programu)
- ▶ Oceny działań profilaktycznych w ramach tej samej organizacji (np. przez kierowników programów) lub u różnych realizatorów (np. przez regionalne zespoły planowania).

Co zawiera Poradnik EDPQS – Samodzielna Ocena i Autorefleksja?

Niniejszy poradnik ma wspomagać codzienną praktykę i umożliwić przegląd jakości nowych, realizowanych lub zakończonych działań w oparciu o EDPQS. Można wykorzystywać go do nieformalnych celów takich jak autorefleksja obejmująca identyfikację mocnych stron lub obszarów wymagających dalszego rozwoju i szkolenia zawodowego.

Zasadnicze elementy zestawu to narzędzia o określonym stopniu zaawansowania (od zastosowania podstawowego po kompleksowe). Narzędzia te można stosować niezależnie lub łącznie w zależności od potrzeb, etapu oraz konkretnych uwarunkowań działań profilaktycznych.

Poradnik zawiera:

Szablon Planu pracy w zakresie samodzielnej oceny

- ✓ **Listę kontrolną** – Ocena Jakości bieżących działań – zawiera kilka pytań na poziomie komponentów EDPQS: są to pytania zamknięte (wymagane odpowiedzi: Tak lub Nie) oraz oceny osiągnięcia każdego Standardu i komponentu na skali
- ✓ **Profil Syntezy Jakości** (ang. Quality Synthesis Profile) – pokazuje w graficzny sposób jak działania profilaktyczne odnoszą się do EDPQS na każdym etapie oraz w całym cyklu projektowym; identyfikuje obszary krytyczne wymagające poprawy
- ✓ **Kwestionariusz** – Wsparcie Doskonalenia (ang. Improvement Support Questionnaire) – zawiera otwarte pytania poziomie Komponentów standardów i stanowi pomoc w autorefleksji na temat własnych działań oraz planowaniu działań doskonalących
- ✓ **Szablon Planu Działania** – zawiera podsumowanie działań, jakie należy podjąć
- ✓ **Dział Dodatkowe Wskazówki** – wskazuje dodatkowe narzędzia oparte na dowodach naukowych, które wspomagają i orientują działania doskonalące w kierunku wysokiej jakości.

Materiały w niniejszym poradniku są również dostępne na stronie internetowej:

www.prevention-standards.eu/toolkit-2

3. Przed samodzielną oceną: Plan pracy

W celu ułatwienia samodzielnej oceny poniżej zamieszczono listę pytań, które mają pomóc w zaplanowaniu tego działania przy uwzględnieniu konkretnych warunkowań Twojego programu profilaktycznego lub organizacji:

- a. Czy planujesz korzystać z prezentowanego zestawu poradnika samodzielnie?
- b. Czy zamierzasz zaangażować swój zespół?
- c. Czy jest ktoś jeszcze kogo powinieneś zaangażować? Jakie byłyby zdania tych osób?
- d. Co chcesz osiągnąć? Jaki jest cel tej samodzielnej oceny?
- e. Ile czasu i jakie środki możesz przeznaczyć na dokonanie samodzielnej oceny?
- f. Czy planujesz regularnie powtarzać niniejsze działanie?

Odpowiedzi na powyższe pytania warto uporządkować w formie Planu pracy za pomocą poniższego szablonu (Diagram 5):

PLAN PRACY W ZAKRESIE SAMODZIELNEJ OCENY WEDŁUG EDPQS					
Działania profilaktyczne, interwencje, programy, inicjatywy wymagające uwagi	Osoba odpowiedzialna za niniejszą samodzielną ocenę?	Kto jeszcze będzie zaangażowany? Jakie będą zadania tych osób?	Jaki jest cel tej samodzielnej oceny?	Jakie środki zostaną wykorzystane?	Jakie są terminy rozpoczęcia i zakończenia działania?

Diagram 5: Szablon Planu pracy

4. Instrukcje korzystania z List kontrolnych do Samodzielnej Oceny i Autorefleksji

Listy kontrolne zostały oparte na EDPQS. Podzielono je według ośmiu etapów projektowych i kwestii wspólnych. Listy kontrolne odnoszą się głównie do Standardów podstawowych i podsumowują standardy na poziomie atrybutów (zgodnie z Działem 1 niniejszego dokumentu).

Podczas korzystania z List kontrolnych nie trzeba stosować się do nich w chronologicznym porządku cyklu. Można je adaptować w oparciu o konkretne uwarunkowania własnej pracy profilaktycznej. Na przykład, jeśli działanie jest już w fazie implementacyjnej można zacząć Listę od tego momentu, ponieważ może być ona bardziej zasadna w porównaniu do wcześniejszych etapów dotyczących planowania programu.

Kiedy będziesz już gotowy do refleksji nad własnymi działaniami względem EDPQS oraz identyfikacji mocnych stron lub obszarów wymagających poprawy, dobrym wsparciem są Lista kontrolna – Ocena Jakości i Kwestionariusz – Wsparcie Doskonalenia.

Wystarczy skorzystać z jednego z tych narzędzi by skutecznie dokonać samodzielnej oceny i autorefleksji na temat swojej pracy.

Czas wymagany na uzupełnienie całej Listy kontrolnej – Ocena Jakości to około jedna godzina. Podobną ilość czasu należy przeznaczyć na uzupełnienie każdej części Kwestionariusza – Wsparcie Doskonalenia chociaż faktyczny czas zależy będzie od wielu czynników (np. czy chcesz uzupełniać Listę sam czy w ramach własnej grup roboczej).

Należy rozważyć również następujące kwestie:

- ▶ Czy jesteś na zaawansowanym etapie swojego projektu lub w fazie wdrażania programu
- ▶ Czy zamierzasz zaangażować swój zespół
- ▶ Czy jesteś w stanie poświęcić swój czas i zasoby na samodzielną ocenę
- ▶ Czy zamierzasz dokonywać regularnego przeglądu własnych działań
- ▶ Czy jesteś skłonny dokonać kompleksowej samodzielnej oceny
- ▶ Czy jesteś wystarczająco zmotywowany do doskonalenia własnych działań w oparciu o EDPQS.

Jeśli tak, warto podejść do procesu Samodzielnej Oceny i Autorefleksji dwuetapowo w następujący sposób (poniżej znajdują się szczegóły dotyczące Listy kontrolnej – Ocena Jakości, Profilu Syntezy Jakości i Kwestionariusza- Wsparcie Doskonalenia):

ETAP 1: Sprawdzenie Jakości Działań

Przyjrzyj się własnym działaniom profilaktycznym i sprawdź ich jakość w oparciu o ED PQS.

- ▶ **Użyj Listy kontrolnej – Ocena Jakości:** spróbuj odpowiedzieć na każde pytanie i oceń na skali jakość własnych działań na poziomie każdego *Komponentu* ED PQS.
- ▶ **Użyj Profilu Syntezy Jakości** w celu uzyskania całościowego przeglądu własnych działań względem ED PQS na poziomie każdego etapu projektowego oraz całego cyklu projektowego w celu identyfikacji mocnych stron oraz krytycznych obszarów wymagających poprawy.

ETAP 2: Doskonalenie obszarów krytycznych

Doskonal własne działania skupiając się na obszarach zidentyfikowanych w Profilu Syntezy Jakości jako krytyczne w poprzednim etapie.

- ▶ **Użyj Kwestionariusza – Wsparcie Doskonalenia:** spróbuj odpowiedzieć na pytania dotyczące komponentów w odniesieniu do obszarów krytycznych zidentyfikowanych w Profilu Syntezy Jakości celem wsparcia dalszej dyskusji i kompleksowej refleksji; określ działania wymagające poprawy; zdefiniuj działania, jakie musisz zaplanować i podjąć.

Uwaga: Pytania zawarte w Liście kontrolnej – Ocena Jakości i Kwestionariuszu – Wsparcie Doskonalenia odnoszą się głównie do Standardów podstawowych na poziomie atrybutów.

Podczas odpowiadania na pytania być może będziesz musiał lepiej zrozumieć lub zdobyć więcej informacji na temat konkretnego standardu ED PQS. Zaleca się, aby użytkownicy niniejszego Zestawu narzędzi - **Samodzielna Ocena i Autorefleksja** zapoznali się z pełną listą Standardów w Podręczniku ED PQS (do pobrania tutaj: www.prevention-standards.eu/manual). Warto również zapoznać się ze Standardami specjalistycznymi a także przykładami dowodów w celu pełnego zrozumienia pytań zawartych w kwestionariuszu.

Stosowanie Listy kontrolnej – Ocena Jakości

Każda sekcja Listy kontrolnej zbudowana jest z czterech kolumn:

1. Nazwa komponentu: Zachęcamy do położenia nacisku na główny problem związany z przedmiotowym Standardem
 2. Lista pytań związanych z danym komponentem wraz z odnośnikami do właściwych standardów EDPQS na poziomie atrybutów dla łatwiejszego porównywania
 3. Odpowiedzi *Tak – Nie/Nie jestem pewien* – Nie dotyczy do zaznaczenia w każdym pytaniu
 4. Emotikon wskazuje czy działanie profilaktyczne jest prowadzone zgodnie z odpowiednim komponentem EDPQS
- Sugerujemy zaznaczenie emotikona jeśli odpowiedziałeś pozytywnie na (prawie) wszystkie pytania (70-100%). Na przykład, jeśli do konkretnego komponentu EDPQS są cztery pytania, emotikon należy zaznaczyć jeśli pozytywna odpowiedź została udzielona na trzy lub cztery z nich; jeśli jest pięć pytań, emotikon należy zaznaczyć jeśli pozytywna odpowiedź została udzielona na cztery z nich lub wszystkie pięć, itd. Jeśli w odniesieniu do całego komponentu zaznaczysz odpowiedź 'Nie dotyczy', wtedy nie zaznaczasz emotikona.

Rada: odpowiedź 'Nie dotyczy' należy zaznaczać jedynie w uzasadnionych przypadkach. Użytkownicy powinni wystrzegać się zbyt pochopnego lub częstego wyboru tej odpowiedzi i zamiast tego uznawać, że dany Standard ma zastosowanie, ale aktualnie jest niewykonalny.

Rada: Pytania dotyczące komponentów C (Organizacja i rozwój personelu), 5.2 (Określenie wymagań finansowych) i 5.3 (Powołanie zespołu do realizacji programu) zostały wyróżnione niebieskim kolorem jako rekomendowane dla kierowników programów lub regionalnych koordynatorów zespołów. Jeśli jesteś pracownikiem pierwszej linii (praktykiem), możesz pominąć te pytania.

Jak oceniać zgodność własnych działań profilaktycznych z EDPQS?

Jeśli korzystasz z elektronicznej wersji Listy kontrolnej nie musisz martwić się o wynik oceny własnych działań profilaktycznych. Komputer zrobi to za Ciebie.

Jeśli korzystasz z wersji drukowanej Zestawu, będziesz musiał stworzyć własny profil syntezy jakości na koniec samodzielnej oceny. Uzupełniony profil, na podstawie odpowiedzi udzielonych w Liście kontrolnej – Ocena Jakości, pokaże w jakim stopniu Twoje działania zgodne są z EDPQS (emotikony).

Na Profilu zaznacz kratki (komponenty) tam gdzie podczas uzupełniania Listy kontrolnej postawiłeś (Diagram 6).

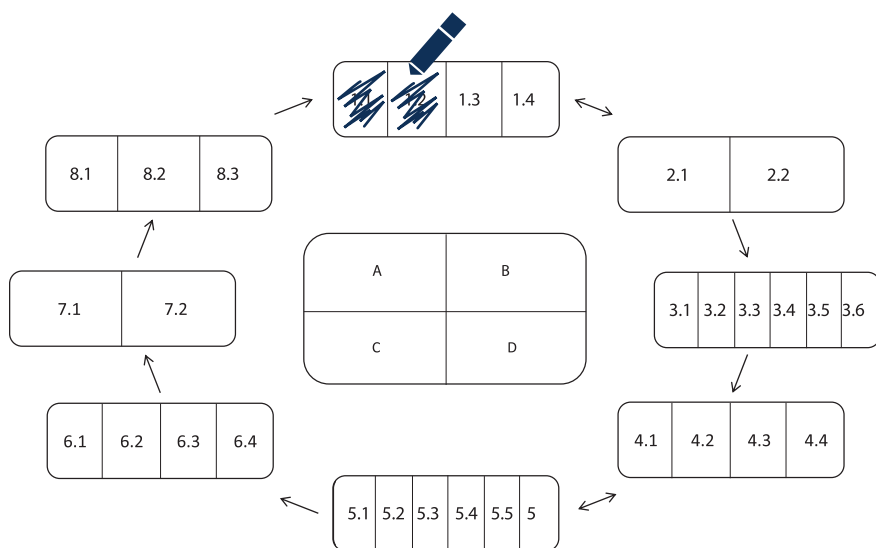

Diagram 6: Profil Syntezy Cyklu Projektowego, przykład odręcznego uzupełnienia

Na kolejnej stronie (Diagram 7) znajduje się wersja do druku Profilu Syntezy Cyklu Projektowego. Po uzupełnieniu można wyliczyć wynik końcowy. Diagram można również pobrać ze strony: www.prevention-standards.eu/toolkit-2. Jeśli korzystasz z wersji elektronicznej, komputer obliczy wynik za Ciebie.

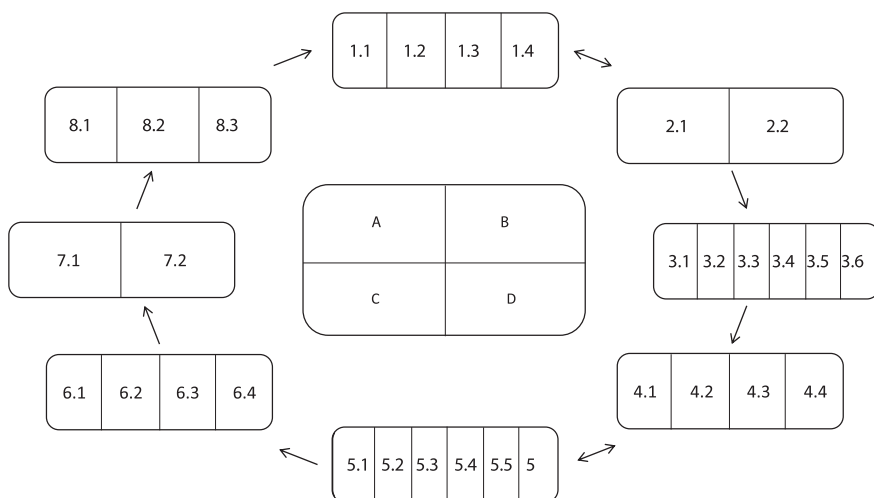

Diagram 7: Profil syntezy

Przeanalizuj swój Profil Syntezy Jakości i rozważ następujące kwestie:

- ▶ Co sądzisz o wyniku?
- ▶ Czy uzyskana ocena odpowiada Twoim oczekiwaniom?
- ▶ Czy coś Cię zaskoczyło?
- ▶ Czy jesteś zadowolony z odpowiedzi podanych w Liście kontrolnej – Ocena Jakości (Etap 1)?

Kiedy będziesz gotowy możesz przystąpić do Etapu 2: przeanalizuj niezaznaczone kratki (odpowiadające komponentom cyklu projektowe) w profilu syntezy i zastosuj Kwestionariusz – Wsparcie Doskonalenia w celu głębszego zbadania każdego komponentu wymagającego poprawy.

Stosowanie Kwestionariusza – Wsparcie Doskonalenia

Kwestionariusz odzwierciedla chronologiczny porządek cyklu projektowego.

Na początku Kwestionariusza znajduje się zestawienie podstawowych Standardów na poziomie komponentu.

Kwestionariusz składa się z trzech kolumn:

1. *Kwestie do rozważania*: niektóre pytania odnośnie do Standardów mają formę otwartą (jak, co, kto, itp.) w celu ułatwienia analizy. Podano również dla odnośniki do właściwych atrybutów ED PQS dla łatwiejszego porównywania.
2. *Uwagi na temat sytuacji bieżącej*: ta kolumna pozwala na skomentowanie własnych działań oraz wskazanie barier lub możliwości spełnienia standardów.
3. *Działania do podjęcia*: ta kolumna pozwala określić działania i zmiany wymagane do poprawy sytuacji bieżącej. Działania i zmiany powinny mieć realistyczny wymiar. Jednakże warto również odnotować długofalowe działania i cele, którymi można się zająć w późniejszym terminie.

5. Po samodzielnej ocenie: Plan działania

Poniższa tabela może służyć do podsumowania wyników Listy kontrolnej – Ocena Jakości i Kwestionariusza – Wsparcie Doskonalenia.

PODSUMOWANIE SAMODZIELNEJ OCENY WEDŁUG EDPQS Przegląd własnych działań w oparciu o Europejskie Standardy:		
Wypełnił:		
Data:		
Kolejna ocena:		
Plan działania		
Działania do podjęcia: <i>Zestawienie najważniejszych działań:</i>	Osoba odpowiedzialna	Termin
Wpływ na zasoby:		

Wymagane zasoby:

(np. co jest konieczne do podjęcia określonych działań i jak można to zdobyć?)

Dostępne zasoby:

(np. na jakich istniejących strukturach, sieciach lub wskazówkach można bazować?)

Dodatkowe wskazówki

Europejskie Standardy Jakości w Profilaktyce Uzależnień od Narkotyków (EDPQS)

Strona projektu zawierająca również pozostałe zestawy narzędzi:

www.prevention-standards.eu

EMCDDA Best Practice Portal

Zbiór skutecznych modeli profilaktycznych oraz innych rodzajów interwencji na stronie Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA):

www.emcdda.europa.eu/best-practice

EMCDDA's Prevention and Evaluation Resources Kit (PERK)

Narzędzie służące poprawie planowania na stronie EMCDDA:

www.emcdda.europa.eu/publications/perk

Narzędzie zawiera wskazówki w zakresie profilaktyki opartej na dowodach naukowych oraz promuje koncepcję wzajemnych powiązań między planowaniem a ewaluacją. Zawiera etapowy instruktaż wspomagający badanie czy projekt został prawidłowo i rzetelnie opracowany.

UNODC International Standards on Drug Use Prevention

Dokument opublikowany przez Biuro Narodów Zjednoczonych do spraw Narkotyków i Przemocności (UNODC) podsumowuje aktualny dorobek naukowy kierowany do twórców strategii i praktyków. Zawiera opisy interwencji i strategii, które uznano za skuteczne. Wskazuje również na te działania, które mają niewielkie szanse na generowanie pozytywnych wyników. www.unodc.org/unodc/en/prevention/prevention-standards.html

Podziękowania

ASL Milano pragnie podziękować następującym interesariuszom, którzy wnieśli wkład w Fazę II projektu EDPQS (2013-2015):

Członkowie „Lombardia Regional Prevention Network”

Luca Biffi, Margherita Marella, Stefania Vizzardi, Walter De Agostini, Leone A. Lisè, Carlo Pellegrini, Celeste Zaghenò, Valter Drusetta,

Paola Duregon, Alessandra Meconi, Ornella Perego, Elisabetta Mauri, Valentina Salinetti, Marina Salada, Massimo Ruggeri, Manuel Benedusi,

Franco Taverna, Simone Feder

Członkowie Milan Local Prevention Network Committee

Riccardo C. Gatti, Anna Silvestri, Nicola Iannacone, Stefano Serralunga, Simona Pesole, Elisa Soncin, Laura Stampini, Eleonora Cola, Alessandra Govi, Angela Campanelli, Emanuela Mazza, Salvatore Mirante, Laura Puddu, Alessandra De Bernardis

Specjaliści z Drug Prevention Unit, Drug Addiction Department, Asl Milano

Paola Ghilotti, Sandro Brasca, Franca Colombo, Dario Gianoli, Olga Picozzi, Francesca Mercuri, Cristina Bergo, Giusi Gelmi, Tiziana Antonini, Guendalina Locatelli, Mariella Antichi, Elena Giovanetti, Sonia Bergamo, Riccardo Valenti, Simonetta Conti

Niniejszy Zestaw narzędzi był testowany przez interesariuszy z Austrii, Grecji i Włoch. Autorzy pragną podziękować tym osobom za poświęcony czas, przekazaną wiedzę oraz informacje zwrotne na temat wersji roboczej materiałów.

Przypisy

- ¹ Standard Jakości: norma, która pomaga ocenić czy dane działanie, realizator, itp. spełnia kryteria wysokiej jakości. Standardy Jakości na ogół powstają w oparciu o konsensus w środowisku zawodowym. Główny nacisk kładziony jest na strukturalno-proceduralne zagadnienia związane z zapewnianiem jakości, np. ewaluacja, skład i kompetencje personelu, bezpieczeństwo uczestników, itp. (Glosariusz Podręcznika EDPQS).
- ² www.emcdda.europa.eu/best-practice
- ³ W celu poprawy planowania warto sięgnąć do Prevention and Evaluation Resources Kit (PERK) – www.emcdda.europa.eu/publications/perk. Narzędzie to zawiera wskazówki w zakresie profilaktyki opartej na dowodach naukowych oraz promuje koncepcję wzajemnych powiązań między planowaniem a ewaluacją. Znajduje się tam również etapowy instruktaż wspomagający badanie czy projekt został prawidłowo i rzetelnie opracowany.

Lista kontrolna – Ocena Jakości

Stosowanie Listy kontrolnej – Ocena Jakości

1. Nazwa komponentu: *Zachęcamy do* wyszczególnienia głównego problemu związanego z przedmiotowym Standardem
2. Lista pytań związanych z danym komponentem oraz wskazaniem właściwych standardów EDPQS na poziomie atrybutów dla łatwiejszego porównywania
3. Odpowiedzi *Tak – Nie/Nie jestem pewien – Nie dotyczy* do zaznaczenia w każdym pytaniu
4. *Emotikon* wskazuje czy działanie profilaktyczne jest prowadzone zgodnie z każdym komponentem EDPQS

☺ Sugerujemy zaznaczenie emotikona jeśli odpowiedziałeś pozytywnie na (prawie) wszystkie pytania (70-100%). Na przykład, jeśli do konkretnego komponentu EDPQS są cztery pytania, emotikon należy zaznaczyć jeśli pozytywna odpowiedź została udzielona na trzy lub cztery z nich; jeśli jest pięć pytań, emotikon należy zaznaczyć jeśli pozytywna odpowiedź została udzielona na cztery z nich lub wszystkie pięć, itd. Jeśli w odniesieniu do całego komponentu zaznaczysz odpowiedź 'Nie dotyczy', wtedy nie zaznaczasz emotikona.

Każda sekcja Listy kontrolnej zbudowana jest z czterech kolumn:

U góry każdego komponentu znajduje się podsumowanie Standardów podstawowych.

1. Nazwa komponentu: „*Zachęcamy do...*” położenia nacisku na główny problem związany z przedmiotowym Standardem
2. Lista pytań związanych z danym komponentem wraz z odnośnikami do właściwych standardów EDPQS na poziomie atrybutów dla łatwiejszego porównywania
3. Odpowiedzi *Tak – Nie/Nie jestem pewien – Nie dotyczy* do zaznaczenia w każdym pytaniu
4. *Emotikon* ☺ wskazuje czy działanie profilaktyczne jest prowadzone zgodnie z odpowiednim komponentem EDPQS:

Sugerujemy zaznaczenie emotikona jeśli odpowiedziałeś pozytywnie na (prawie) wszystkie pytania (70-100%). Na przykład, jeśli do konkretnego komponentu EDPQS są cztery pytania, emotikon należy zaznaczyć jeśli pozytywna odpowiedź została udzielona na trzy lub cztery z nich; jeśli jest pięć pytań, emotikon należy zaznaczyć jeśli pozytywna odpowiedź została udzielona na cztery z nich lub wszystkie pięć, itd.

Jeśli w odniesieniu do całego komponentu zaznaczysz odpowiedź 'Nie dotyczy', wtedy nie zaznaczasz emotikona.

Odpowiedź 'Nie dotyczy' należy zaznaczać jedynie w uzasadnionych przypadkach. Użytkownicy powinni wystrzegać się zbyt pochopnego lub częstego wyboru tej odpowiedzi i zamiast tego uznawać, że dany Standard ma zastosowanie, ale aktualnie jest niewykonalny.

Niektóre pytania zostały wyróżnione niebieskim kolorem jako rekomendowane dla kierowników programów lub regionalnych koordynatorów zespołów. Jeśli jesteś pracownikiem pierwszej linii (praktykiem), możesz pominąć te pytania.

Niniejsza Lista kontrolna powinna zostać uzupełniona wraz z innymi materiałami Poradnika 2 dostępnymi pod adresem: www.prevention-standards.eu/toolkit-2/ - Wprowadzenie do Poradnika 2 wyjaśnia również w jaki sposób wykorzystać odpowiedzi podane w Liście do oceny zgodności własnych działań profilaktycznych za pomocą Profilu Syntezy Jakości.

Kwestie Wspólne

Uwaga: Istnieje wiele powtarzających się tematów w całym cyklu projektowym. W Europejskich Standardach, cztery tematy zostały umieszczone wewnątrz cyklu, ponieważ należy je uwzględnić na każdym etapie projektowym. Nazwano je „kwestiami wspólnymi” i składają się one z czterech komponentów: A, B, C i D.

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)
A: Trwałość i finansowanie Zachęcamy do rozważenia różnych elementów w celu zapewnienia trwałości kontynuacji działań profilaktycznych.	Czy program jest zintegrowany lub powiązany z innymi działaniami prowadzonymi przez tę samą organizację lub w ramach innych systemów realizowania działań profilaktycznych? EDPQS A2	☐	☐	☐
	Czy program jest trwały i praktycznie wykonalny w długim okresie? EDPQS A1, A3	☐	☐	☐
	Czy działania są odpowiednie do osiągnięcia celów programowych i częściowych? EDPQS A3	☐	☐	☐

*

	<p>Czy w ramach programu środki finansowe pozyskiwane są z różnych źródeł? EDPQS A4</p>	☐	☐	☐	☺
	<p>Czy istnieje strategia finansowania na piśmie? EDPQS A10</p>	☐	☐	☐	
B: Wzajemna komunikacja i udział interesariuszy	<p>Czy program uznaje, że inne osoby, grupy, organizacje wnoszą wkład w profilaktykę uzależnień od narkotyków? EDPQS B1-2</p>	☐	☐	☐	
Zachęcamy do identyfikowania właściwych interesariuszy, których może dotyczyć program, oceny związku z programem oraz kluczowych aspektów ich udziału	<p>Czy organizacja realizująca program współpracuje z innymi podmiotami i instytucjami? EDPQS B6</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy zidentyfikowano wszystkich właściwych interesariuszy na potrzeby programu? EDPQS B3</p>	☐	☐	☐	☺
	<p>Czy najważniejsi interesariusze (w tym grupa docelowa) biorą udział w opracowywaniu i realizowaniu programu? EDPQS B3-B5</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy istnieją mechanizm, które zapewniają regularną wymianę informacji w ramach zespołu (spotkania, narzędzia powiadamiające, itp.)? EDPQS B7</p>	☐	☐	☐	
C: Organizacja i rozwój personelu	<p>Czy określono wymagania w zakresie kompetencji do skutecznej realizacji programu? EDPQS C1, C2</p>	☐	☐	☐	
Zachęcamy do dbałości o adekwatność kompetencji członków personelu do wymagań programu oraz należytego wspierania personelu	<p>Czy w oparciu o analizę potrzeb szkoleniowych prowadzone są wysokojakościowe szkolenia członków personelu, którzy pracują bezpośrednio z grupą docelową? EDPQS C3-C7</p>	☐	☐	☐	☺
	<p>Czy członkowie personelu otrzymują stałe wsparcie w trakcie realizacji programu (np. poprzez superwizję czy ustrukturyzowane wsparcie koleżeńskie)? EDPQS C8, C9</p>	☐	☐	☐	

<p>D: Etyczny wymiar profilaktyki uzależnień od narkotyków</p> <p>Zachęcamy do uwzględnienia zasad etycznego podejścia oraz nie zakładania, że działania profilaktyczne są z definicji etyczne i korzystne</p>	<p>Czy program bazuje na pisemnym kodeksie etycznym oraz innych w właściwych dokumentach? EDPQS D1, D2, D4</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy program odwołuje się do konkretnych przepisów chroniących prawa uczestników (np. prawo do otrzymywania transparentnych informacji o programie; ochrona danych uczestników)? EDPQS D3, D8-D10</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy program uwzględnia wartości uczestników i szanuje stosunek do interwencji (np. program jest wrażliwy kulturowo)? EDPQS D11</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy program generuje oczywiste korzyści dla uczestników przy braku bądź niskim ryzyku negatywnego wpływu na uczestników? EDPQS D6-D7</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy istnieje procedura na piśmie dotycząca incydentów związanych z narkotykami, skarg lub potrzeb, których nie można rozwiązać w ramach programu? EDPQS D5, D13, D14</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy uczestnicy i personel mają zapewnione bezpieczeństwo? EDPQS D12</p>	☐	☐	☐

* Możesz zaznaczyć emotikon jeśli udzieliłeś pozytywnych odpowiedzi na (prawie) wszystkie pytania. Więcej informacji w części Wprowadzenie do Zestawu Narzędzi 2.

1. Ocena Potrzeb

Uwaga: Standardy na tym etapie skłaniają do zadbania o zasadność interwencji oraz wyjścia naprzeciw właściwym potrzebom i grupom docelowym

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)	
1.1 Przegląd antynarko- tykowych strategii i ust- awodawstwa W trakcie planowania lub realizowa- nia programu zachęcamy do zdobycia prze- glądu właści- wych strategii i przepisów tak by cały program w ra- mach progra- mu wpisywał się w szersze działania pro- filaktyczne.	Czy członkowie personelu posiada- ją odpowiednią wiedzę na temat ustawodawstwa i strategii anty- narkotykowych? EDPQS 1.1.1	☐	☐	☐	
	Czy opis programu jasno odwołu- je się do najważniejszych doku- mentów? EDPQS 1.1.2	☐	☐	☐	😊
	Czy program służy realizacji celów i priorytetów lokalnych, regionalnych, krajowych i/lub międzynarodowych strategii i polityk? EDPQS 1.1.2	☐	☐	☐	

<p>1.2 Ocena używania narkotyków i potrzeb społeczności</p> <p>Zachęcamy do sięgania do wielu różnych źródeł danych w celu lepszego zrozumienia wzorów używania narkotyków oraz kontekstów tego zjawiska.</p>	<p>Czy program bazuje na empirycznej i aktualnej ocenie wzorów używania w grupach docelowych? EDPQS 1.2.1, 1.2.4</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy przeprowadzone badania bazują na opierają się na aktualnych doniesieniach epidemiologicznych? EDPQS 1.2.2, 1.2.4</p>	☐	☐	☐
	<p>W przypadku zbierania nowych danych, czy odbywa się to w sposób etyczny? EDPQS 1.2.3</p>	☐	☐	☐
	<p>W przypadku zbierania nowych danych, czy odbywa się to w sposób etyczny? EDPQS 1.2.3</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy zbadane zostały inne potrzeby grupy docelowej/społeczności w odniesieniu do używania narkotyków? EDPQS 1.2.5</p>	☐	☐	☐
	<p>W przypadku zbierania nowych danych, czy odbywa się to w sposób etyczny? EDPQS 1.2.3</p>	☐	☐	☐
	<p>Czy proces badania potrzeb jest udokumentowany na piśmie (w tym zawiera źródła danych)? EDPQS 1.2.6</p>	☐	☐	☐

<p>1.3 Określenie potrzeby – Uzasadnienie interwencji</p> <p>Zachęcamy do przedstawienia, w oparciu o rzeczowe informacje, charakterystyki głównych potrzeb grupy docelowej/ społeczności celem uzasadnienia interwencji</p>	<p>Czy istnieje pisemny opis potrzeb grupy docelowej, który uzasadniałby interwencję? EDPQS 1.3.1-3, 1.3.7</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy pisemny opis wskazuje jakie powinny być cele programu? EDPQS 1.3.3</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy program uwzględnia istniejące i nowe programy profilaktyczne w danym obszarze (geograficznym) lub wobec przedmiotowej grupy docelowej? EDPQS 1.3.4-5</p>	☐	☐	☐	😊
	<p>Czy program wypełnia lukę w aktualnej ofercie profilaktycznej w obszarze narkotyków (np. dotyczy grup, których nie obejmują inne programy/usługi)? EDPQS 1.3.5-6</p>	☐	☐	☐	
<p>1.4 Rozpoznanie grupy docelowej</p> <p>Zachęcamy do aktualizacji danych na temat używania narkotyków o informacje dotyczące kultury grupy docelowej i jej stosunku do używania narkotyków w celu zadbania o kulturową zasadność interwencji</p>	<p>Czy potencjalna grupa docelowa została wybrana w oparciu o ocenę potrzeb? EDPQS 1.4.1</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy stosunek grupy docelowej do używania narkotyków był przedmiotem oceny potrzeb? EDPQS 1.4.2</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy kultura grupy docelowej (np. mniejszość etniczna, wspólnota religijna, subkultura młodzieżowa) była przedmiotem oceny społecznej? EDPQS 1.4.2</p>	☐	☐	☐	😊
	<p>Jeśli to możliwe, czy określono i podano ocenie czynniki ryzyka i czynniki chroniące mające związek z grupą docelową? EDPQS 1.4.3-6</p>	☐	☐	☐	

2. Ocena Zasobów

Uwaga: Standardy na tym etapie skłaniają do analizy i oceny dostępnych zasobów w celu uzyskania to praktycznej wiedzy na temat typu, zakresu i wykonalności programu.

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)	
2.1 Ocena grupy docelowej i zasobów społeczności	Czy wiadomo kto może sprzeciwić się programowi a kto go popierać? EDPQS 2.1.1	☐	☐	☐	
	W celu zadbania o wykonalność programu zachęcamy do zbadania związku programu z grupą docelową	☐	☐	☐	😊
	Czy określono sposoby zwiększenia wsparcia dla programu, tam gdzie to konieczne? EDPQS 2.1.1	☐	☐	☐	
2.2 Ocena własnego potencjału	Czy program uwzględnia zdolności (wiedza, umiejętności) i dostępność grupy docelowej oraz innych ważnych interesariuszy do uczestnictwa w programie? EDPQS 2.1.2	☐	☐	☐	
	Zachęcamy do oceny własnych zasobów i potencjału w celu lepszego zaplanowania programu	☐	☐	☐	😊
	Czy poddano ocenie własne zasoby i potencjał pod kątem możliwości wykorzystania w programie? EDPQS 2.2.1	☐	☐	☐	
	Czy w ramach oceny zasobów zbadano zasoby ludzkie (np. dostępność personelu)? EDPQS 2.2.1	☐	☐	☐	😊
	Czy w ramach oceny zasobów zbadano zasoby organizacyjne i techniczne (np. dostępność pomieszczeń, komputerów)? EDPQS 2.2.1	☐	☐	☐	

	Czy w ramach oceny zasobów zbadano zasoby finansowe (np. dostępność funduszy)? EDPQS 2.2.1	☐	☐	☐	😊
	Czy w ramach oceny zasobów zbadano możliwości dotarcia do grupy docelowej oraz kontakty zawodowe? EDPQS 2.2.1	☐	☐	☐	

3. Ramy Programu

Uwaga: Standardy na tym etapie skłaniają do jasnego określenia kluczowych elementów programu w oparciu o metodyczne i dowodowe podejście

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)	
3.1 Zdefiniowanie grupy docelowej Zachęcamy do jasnego scharakteryzowania grupy docelowej interwencji	Czy istnieje na piśmie opis grupy docelowej? EDPQS 3.1.1	☐	☐	☐	
	Czy grupa docelowa została szczegółowo określona i wpisuje się w przedmiot programu? EDPQS 3.1.1	☐	☐	☐	😊
	Czy opis grupy docelowej bazuje na informacjach uzyskanych w ramach oceny potrzeb? EDPQS 3.1.1	☐	☐	☐	
3.2 Zastosowanie modelu teoretycznego Zachęcamy do identyfikacji modelu teoretycznego, który zapewni skuteczność programu	Czy program oparto na udowodnionych naukowo teoriach/ modelach zmiany zachowania? EDPQS 3.2.1-2	☐	☐	☐	
	Czy opis grupy docelowej bazuje na informacjach uzyskanych w ramach oceny potrzeb? EDPQS 3.1.1	☐	☐	☐	😊

	Czy wybrane teorie/ modele są adekwatne do wyników oceny potrzeb, działań i celów programu? EDPQS 3.2.2	☐	☐	☐	😊
	Czy wybrane teorie/ modele wyjaśniają w jaki sposób można zmienić zachowanie grupy docelowej? EDPQS 3.2.2	☐	☐	☐	
3.3 Określenie celów strategicznych, programowych i cząstkowych	Czy cele strategiczne (długookresowe), programowe (średniookresowe) i cząstkowe (krótkookresowe) zostały sformułowane na piśmie EDPQS 3.3.2	☐	☐	☐	
Zachęcamy do zdefiniowania celów strategicznych, programowych i cząstkowych, które uwypuklą korzyści z uczestnictwa w programie	Czy cele strategiczne, programowe i cząstkowe tworzą logiczny ciąg? EDPQS 3.3.3	☐	☐	☐	
	Czy są cele są adekwatne do grupy docelowej i czy są właściwe dla określonych potrzeb? EDPQS 3.3.4	☐	☐	☐	
	Czy cele programowe i cząstkowe są konkretne, realistyczne i (w przypadku planowanych ewaluacji) mierzalne? EDPQS 3.3.5, 3.3.7	☐	☐	☐	😊
	Czy szczegółowe cele cząstkowe zostały sformułowane w oparciu o spodziewane zmiany u uczestników (tj. oczekiwane wyniki)? EDPQS 3.3.4, 3.3.6	☐	☐	☐	
	Czy jest jasne czemu program ma zapobiegać (np. jakiemu rodzajowi używania substancji lub jakim szkodom)? EDPQS 3.3.1	☐	☐	☐	

<p>3.4 Określenie miejsca realizacji</p> <p>Zachęcamy do starannego określenia miejsca, w jaki ma być realizowana interwencja</p>	<p>Czy miejsce realizacji interwencji zostało opisane na piśmie? EDPQS 3.4.1</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy wybrane miejsce realizacji interwencji jest właściwe dla grupy docelowej? EDPQS 3.4.2</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy wybrane miejsce może przyczynić się do osiągnięcia pożądanej zmiany? EDPQS 3.4.2</p>	☐	☐	☐	😊
	<p>W przypadku gdy interwencja jest realizowana poza siedzibą realizatora (np. szkoła, klub nocny), czy realizator określił inne podmioty z którymi należy nawiązać współpracę oraz potencjalne trudności związane z danym miejscem realizacji programu? EDPQS 3.4.3</p>	☐	☐	☐	
<p>3.5 Odwołanie się do dowodów skuteczności</p> <p>Zachęcamy do zgłębienia wiedzy na temat skutecznych i naukowo udowodnionych rozwiązań w planowaniu działań profilaktycznych</p>	<p>Czy w trakcie tworzenia programu odwołano się do naukowych i aktualnych przeglądów i/lub ważnych publikacji? EDPQS 3.5.1-2</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy w trakcie tworzenia programu odwołano się do naukowych i aktualnych przeglądów i/lub ważnych publikacji? EDPQS 3.5.1-2</p>	☐	☐	☐	😊
	<p>Czy wiedza na temat naukowo udowodnionych rozwiązań ma zastosowanie w warunkach interwencji? Jeśli nie, czy rozważono wpływ takiego ograniczenia? EDPQS 3.5.2</p>	☐	☐	☐	

3.6 Ustalenie harmonogramu Zachęcamy do analizy niektórych elementów programu w celu ustalenia harmonogramu	Czy sporządzono na piśmie harmonogram programu (najlepiej w formie graficznej)? EDPQS 3.6.1	☐	☐	☐	
	Czy harmonogram przedstawia przebieg całego programu (w tym kamienie milowe i terminy)? EDPQS 3.6.2	☐	☐	☐	
	Czy harmonogram zawiera podział na działania interwencyjne oraz pozostałe (np. monitoring, działania administracyjne)? EDPQS 3.6.2	☐	☐	☐	😊
	Czy czas realizacji poszczególnych działań został jasno określony? EDPQS 3.6.3	☐	☐	☐	
	Czy czas realizacji jest adekwatny do osiągnięcia celów częściowych? EDPQS 3.6.3	☐	☐	☐	

4. Konstrukcja Interwencji

Uwaga: Standardy na tym etapie skłaniają do szczegółowej analizy i oceny konstrukcji planowanej interwencji

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)	
4.1 Konstruowanie z myślą o jakości i skuteczności Zachęcamy do planowania działań opartych na dowodach naukowych, które uczestnicy uznają za stymulujące, ciekawe i rzeczowe	Czy treść interwencji odpowiada zaleceniom w zakresie dobrych praktyk opartych na dowodach naukowych? EDPQS 4.1.1-2	☐	☐	☐	
	Czy program promuje pozytywne relacje między członkami personelu i uczestnikami? EDPQS 4.1.3	☐	☐	☐	😊
	Czy zdefiniowano i uzgodniono z uczestnikami ukończenie programu? EDPQS 4.1.6	☐	☐	☐	
	Czy program uznaje i docenia doświadczenia życiowe uczestników? EDPQS 4.1.4	☐	☐	☐	

	Czy program szanuje odmienności uczestników? EDPQS 4.1.5	☐	☐	☐	☺
4.2 Działania w przypadku wyboru istniejącej interwencji W przypadku bazowania na istniejącej interwencji zachęcamy przy jej wyborze do rozważenia istotnych aspektów i czynników.	Czy w zadowalającym stopniu udowodniono skuteczność wybranej interwencji? EDPQS 4.2.1	☐	☐	☐	
	Czy wybrana interwencja pasuje do uwarunkowań programu (pożądane cele, miejsce realizacji, zasoby, grupa docelowa)? EDPQS 4.2.1-2	☐	☐	☐	
	Czy wyszczególniono autorów pierwotnej interwencji? EDPQS 4.2.3	☐	☐	☐	☺
	Czy modyfikacji pierwotnej interwencji dokonano w staranny i czy zostały one wskazane? EDPQS 4.2.4-5	☐	☐	☐	
	Czy zachowano równowagę między adaptacją i wierną realizacją pierwotnej interwencji? EDPQS 4.2.4	☐	☐	☐	
4.3 Dopasowanie interwencji do grupy docelowej Zachęcamy do rozważenia określonych cech grupy docelową w celu od- powiedniego dopasowania interwencji przed real- izacją	Czy podjęto działania zapewniające adekwatność programu do konkretnych potrzeb oraz cech uczestników (np. miejsce realizacji interwencji)? EDPQS 4.3.1	☐	☐	☐	
	Czy dopasowano elementy programu do określonych cech uczestników oraz innych uwarunkowań (np. język, działania, przesłania, czas realizacji, liczba uczestników)? EDPQS 4.3.2	☐	☐	☐	☺

4.4 Działania w przypadku planowania ewaluacji końcowych Zachęcamy do rozważenia i zaplanowa- nia ewaluacji przed real- izacją jako element konstrukcji interwencji.	Czy ewaluacja jest zaplanowana lub wdrażana jako istotny element programu? EDPQS 4.4.1, 4.4.4	☐	☐	☐
	Czy pisemny plan ewaluacji wkomponowany jest w konstrukcję interwencji? EDPQS 4.4.2	☐	☐	☐
	Czy planowana ewaluacja jest wykonalna przy uwzględnieniu dostępnych zasobów? EDPQS 4.4.3, 4.4.7	☐	☐	☐
	Czy zdefiniowano wskaźniki ewaluacyjne? EDPQS 4.4.8-10	☐	☐	☐
	Czy zdefiniowano procedury zbierania danych (np. kiedy dane będą zbierane)? EDPQS 4.4.5-6, 4.4.11-17	☐	☐	☐
	W przypadku programów o ograniczonym zasięgu lub zasobach, czy rozważono modele alternatywne (np. monitoring)? EDPQS 4.4.1	☐	☐	☐

5. Zarządzanie i Mobilizacja Zasobów

Uwaga: Na tym etapie standardy skłaniają do rozważenia i oceny aspektów związanych z zarządzaniem, organizacją oraz kwestii praktycznych, które należy metodycznie zaplanować wraz z konstrukcją interwencji

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)	
5.1 Zaplanowanie programu - przedstawienia planu projektu	Czy wyznaczono czas na zaplanowanie programu? EDPQS 5.1.1-2	☐	☐	☐	
	Zachęcamy do przygotowania i wdrożenia planu projektu jako wewnętrznego narzędzia do kierowania skuteczną realizacją programu do kierowania skuteczną realizacją programu				
	Czy istnieje na piśmie plan projektu zawierający główne zadania i strategię dotyczące realizacji programu? EDPQS 5.1.3-7	☐	☐	☐	☺
	Czy plan projektu został przygotowany w sposób, który umożliwia łatwe wykorzystanie go do przeglądu i omawiania postępów w realizacji programu? EDPQS 5.1.5	☐	☐	☐	
5.2 Określenie wymagań finansowych	Czy istnieje na piśmie plan finansowy? EDPQS 5.2.1	☐	☐	☐	
	Zachęcamy do rozważenia aspektów dotyczących planowania i zarządzania wymaganiami finansowymi (koszty) i możliwościami (budżet)				
	Jeśli tak, czy pisemny plan finansowy wyszczególnia wymagania finansowe (koszty) i możliwości (budżet) programu? EDPQS 5.2.2-7	☐	☐	☐	
	Czy istnieje strategia dbająca o to by koszty programu nie przewyższyły dostępnego budżetu (np. realistyczne kosztorysy, powiązanie kosztów i budżetu)? EDPQS 5.2.3-4, 5.2.6-7, 5.2.9	☐	☐	☐	☺
	Czy za nadzór nad budżetem i procedury księgowo odpowiada wykwalifikowany pracownik? EDPQS 5.2.8-10	☐	☐	☐	

<p>5.3 Powołanie zespołu do realizacji programu</p>	<p>Czy plan projektu określa personel wymagany do skutecznej realizacji programu i czy osoby te są (prawdopodobnie) dostępne? EDPQS 5.3.5-7, 5.3.9-10, 5.3.12</p>	☐	☐	☐	
<p>Zachęcamy do rozważenia szczegółowych kryteriów powoływania zespołu odpowiedzialnego za realizację programu</p>	<p>Czy istnieje pisemna procedura doboru personelu i czy spełnia ona wymogi prawne? EDPQS 5.3.1-2, 5.3.4</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy role i zadania personelu są zdefiniowane i rozdzielone wśród członków zespołu? EDPQS 5.3.8, 5.3.11</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy istnieje na piśmie definicja struktury i zarządzania organizacją (np. schemat organizacyjny)? EDPQS 5.3.3</p>	☐	☐	☐	
<p>5.4 Rekrutacja i utrzymanie uczestników</p>	<p>Czy istnieje pisemna procedura dotycząca rekrutacji uczestników? EDPQS 5.4.1-2, 5.4.4</p>	☐	☐	☐	
<p>Zachęcamy do określenia procedury rekrutacji i utrzymania uczestników</p>	<p>Czy podjęto konkretne działania w celu uatrakcyjnienia uczestnictwa w programie (np. przystępność cenowa, dogodny czas i lokalizacja, zachęty)? EDPQS 5.4.3</p>	☐	☐	☐	

<p>5.5 Opracowanie materiałów do realizacji programu</p> <p>Zachęcamy do stworzenia opisu materiałów koniecznych do realizacji programu (zaplecze techniczne, fizyczne otoczenie, materiały interwencyjne)</p>	<p>Czy jasno wynika materiały są konieczne do realizacji programu? EDPQS 5.5.1</p> <p>☐ ☐ ☐</p>	
	<p>W przypadku korzystania z materiałów interwencyjnych (np. filmy DVD, zeszyty ćwiczeń), czy są one właściwe dla grupy docelowej? EDPQS 5.5.2</p> <p>☐ ☐ ☐</p>	☺
	<p>W przypadku dostarczania w materiałach interwencyjnych informacji o narkotykach, czy są one rzeczowe i czy zachowane są w nich odpowiednie proporcje na temat pozytywnych i negatywnych aspektów używania narkotyków? EDPQS 5.5.2</p> <p>☐ ☐ ☐</p>	
<p>5.6 Opis programu</p> <p>Zachęcamy do uwzględnienia roli pisemnego opisu programu (omówienie głównych elementów) w zewnętrznej komunikacji</p>	<p>Czy istnieje opis programu na piśmie i czy zawiera on jasną i aktualną charakterystykę programu? EDPQS 5.6.1-3</p> <p>☐ ☐ ☐</p>	
	<p>Czy opis programu jest adekwatny dla odbiorców (np. łatwość zrozumienia przez uczestników programu)? EDPQS 5.6.2</p> <p>☐ ☐ ☐</p>	☺
	<p>Czy istnieje procedura umożliwiająca potencjalnym odbiorcom dostęp do pisemnego opisu programu? EDPQS 5.6.2</p> <p>☐ ☐ ☐</p>	

6. Realizacja i Monitoring

Uwaga: Standardy na tym etapie skłaniają do zapewnienia równowagi między wiernością wobec (planu projektu i protokołu interwencji) a elastycznością w zakresie realizacji programu.

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)
6.1 Działania w przypadku interwencji pilotażowej Zachęcamy do rozwa- żenia opcji interwencji pilotażowej, co pozwoli na wpro- wadzenie ostatecznych i niedrogich modyfikacji przed właści- wą interwen- cją	Czy rozważono opcję przetestowania interwencji na niewielką skalę przed właściwą realizacją (np. w przypadku nowego programu lub przeznaczonego do szerokiego rozpowszechniania)? EDPQS 6.1	☐	☐	☐
	Jeśli interwencja pilotażowa wydaje się konieczna, czy faktycznie jest prowadzona? EDPQS 6.1	☐	☐	☐
	Czy interwencja pilotażowa jest wykonalna przy dostępnych zasobach? EDPQS 6.1	☐	☐	☐
	Czy wnioski z interwencji pilotażowej wykorzystywane są do doskonalenia interwencji właściwej? EDPQS 6.1	☐	☐	☐
6.2 Realizacja interwencji Zachęcamy do realizacji interwencji zgodnie z planem projektu	Czy interwencja realizowana jest zgodnie z pisemnym planem projektu? EDPQS 6.2.1	☐	☐	☐
	Czy realizacja interwencji jest dokumentowana? EDPQS 6.2.2-3	☐	☐	☐
	Czy odchylenia od pierwotnego planu dokumentowane są na piśmie? EDPQS 6.2.3	☐	☐	☐

6.3 Monitoring w fazie realizacji Zachęcamy do częstego i systematycznego monitorowania realizacji interwencji w celu stymulowania wewnętrznej kontroli jakości	Czy istnieje pisemna procedura monitorowania realizacji interwencji? EDPQS 6.3.1, 6.3.3	☐	☐	☐	
	Czy jasno wynika, które aspekty należy kontrolować w trakcie przeglądu monitorującego (np. jakość realizacji, wstępne wyniki)? EDPQS 6.3.5-6	☐	☐	☐	☺
	Czy dane wyniku i procesu są regularnie zbierane i poddawane systematycznym przeglądom? EDPQS 6.3.4	☐	☐	☐	
	Czy za monitorowanie realizacji interwencji odpowiada konkretna osoba lub zespół? EDPQS 6.3.1-2	☐	☐	☐	
6.4 Modyfikacje w fazie realizacji Zachęcamy do dokumentowania wszelkich poprawek koniecznych dla skutecznej realizacji interwencji	Czy istnieje możliwość wprowadzania poprawek w trakcie realizacji w oparciu o wyniki monitoringu? EDPQS 6.4.1-3	☐	☐	☐	
	W przypadku gdy wyniki monitoringu sugerują wprowadzenie poprawek, czy są one wprowadzane? EDPQS 6.4.2	☐	☐	☐	☺
	Czy poprawki są dokumentowane i wyjaśniane? EDPQS 6.4.4	☐	☐	☐	

7. Ewaluacje Końcowe

Uwaga: Standardy na tym etapie skłaniają do zadbania o przeprowadzenie ewaluacji końcowych polegających na zbadaniu realizacji programu (ewaluacja procesu) jak i jego skuteczności (ewaluacja wyniku).

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)	
7.1 Działania w przypadku ewaluacji wyniku Zachęcamy do zastano- wienia się jakiego ro- dzaju analizy należałoby przeprowa- dzić w ramach ewaluacji wyniku (w przypadku rozbudowa- nych progra- mów należy odwołać się do Standar- dów specja- listycznych w Podręczni- ku)	Czy przeprowadzono ewaluację wyniku porównującą sytuację sprzed i po interwencji? EDPQS 7.1.7	☐	☐	☐	
	Jeśli tak, czy wielkość próby była odpowiednia do przeprowadzenia analizy danych i czy analiza danych została przeprowadzona prawidłowo? EDPQS 7.1.-2	☐	☐	☐	
	Czy wszystkie ustalenia ewaluacji zostały sprawozdane i zinterpretowane? EDPQS 7.1.3-7	☐	☐	☐	☺
	Czy wyniki dotyczące zmian zachowania przedstawiono oddzielnie od innych wyników? EDPQS 7.1.6	☐	☐	☐	
	Czy rozważono ryzyko wystąpienia skutków niezamierzonych (w tym negatywnych)? EDPQS 7.1.7	☐	☐	☐	
7.2 Działania w przypadku ewaluacji procesu Zachęcamy do rozważenia różnych kwestii, jakie należałoby uwzględnić w ewaluacji procesu	Czy przeprowadzono ewaluację procesu? EDPQS 7.2.1	☐	☐	☐	
	Czy ewaluacja procesu ma wieloaspektowy charakter (np. liczba uczestników, podjęte działania, wierność realizacji, wykorzystanie zasobów, itp.)? EDPQS 7.2.3-5	☐	☐	☐	
	Czy ustalenia ewaluacji procesu udokumentowano na piśmie? EDPQS 7.2.1-5	☐	☐	☐	☺
	Czy ewaluacja procesu ma wieloaspektowy charakter (np. liczba uczestników, podjęte działania, wierność realizacji, wykorzystanie zasobów, itp.)? EDPQS 7.2.3-5	☐	☐	☐	

	Czy ustalenia ewaluacji procesu zostały wykorzystane do wyjaśnienia ustaleń ewaluacji wyniku (jeśli ją przeprowadzono)? EDPQS 7.2.6	☐	☐	☐	☺
--	---	--------------------------	--------------------------	--------------------------	---

8. Rozpowszechnianie i Doskonalenie

Uwaga: Standardy na tym etapie skłaniają do rozważenia przyszłości programu jako głównego zagadnienia.

STANDARDY PODSTAWOWE:		Tak	Nie / Nie jestem pewien	Nie dotyczy (ND)	
8.1 Decyzja czy program powinien być kontynuowany	Czy dowody na skuteczność programu (tj. dane z monitoringu i/lun ewaluacji) wykorzystywane są w podejmowaniu decyzji o kontynuowaniu programu? EDPQS 8.1.1	☐	☐	☐	
Zachęcamy do rozważenia czy program powinien być kontynuowany i na jakich podstawach należy podjąć taką decyzję	Jeśli dostępne dowody skuteczności sugerują, że program powinien być kontynuowany, czy podejmowane są działania w tym zakresie? EDPQS 8.1.1, 8.1.3-4	☐	☐	☐	
	Jeśli dostępne dowody skuteczności sugerują, że program nie powinien być kontynuowany w obecnym kształcie, czy przed kolejną realizacją wprowadzane są usprawnienia? EDPQS 8.1.1-4	☐	☐	☐	☺
	Czy doświadczenia zdobyte w wyniku realizacji programu wykorzystywane są do doskonalenia kolejnych edycji programu? EDPQS 8.1.2	☐	☐	☐	

<p>8.2 Rozpowszechnianie informacji o programie Zachęcamy do rozważenia aspektów związanych z rozpowszechnianiem programu w celu doskonalenia działań profilaktycznych</p>	<p>Czy informacje o programie rozpowszechniane są w odpowiedniej formie? EDPQS 8.2.1-2, 8.2.5-8</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy wyznaczono osobę lub zespół do rozpowszechniania informacji o programie? EDPQS 8.2.3</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy określono odbiorców informacji o programie? EDPQS 8.2.4</p>	☐	☐	☐	😊
	<p>Czy poziom szczegółowości informacji rozpowszechnianych o programie pozwala zainteresowanym stronom na ocenę jakości programu, w tym na podjęcie decyzji o tym czy program powinien być kontynuowany? EDPQS 8.2.7-8</p>	☐	☐	☐	
<p>8.3 Działania w przypadku raportu końcowego Zachęcamy do rozważenia jakie treści powinien zawierać raport końcowy</p>	<p>Czy raport końcowy jest (ogólnie) dostępny? EDPQS 8.3.1</p>	☐	☐	☐	
	<p>Czy raport zawiera informacje dotyczące wszystkich aspektów programu (np. uzasadnienie programu, grupa docelowa, cele strategiczne programu, miejsce realizacji, działania, plan projektu, podmioty finansujące)? EDPQS 8.3.2</p>	☐	☐	☐	😊
	<p>Czy raport końcowy jest odpowiedni dla zdefiniowanych odbiorców (np. jest zrozumiały)? EDPQS 8.3.3</p>	☐	☐	☐	

Kwestionariusz – Wsparcie Doskonalenia

KWESTIE WSPÓLNE

A: Trwałość i finansowanie

Program promuje długofalową wizję profilaktyki uzależnień od narkotyków i nie jest odrębną inicjatywą krótkoterminową. Program cechuje spójność logiczna i praktyczne podejście. W ramach programu środki pozyskiwane są z różnych źródeł.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Jak program odnosi się do innych działań z obszaru profilaktyki narkotykowej w ramach tej samej organizacji lub innych systemów podejmowania przedmiotowych działań w regionie? EDPQS A1, A2		
Czy program jest trwały i praktycznie wykonalny w długim terminie? Jakie działania są podejmowane (lub planowane) w celu zapewnienia trwałości programu? EDPQS A1-5		
Jak główne elementy programu powiązane są ze sobą? Czy odzwierciedlają spójne, logiczne i praktyczne podejście? EDPQS A3		
W jaki sposób program jest finansowany? Kto odpowiada za pozyskiwanie finansowania i jak to się odbywa? EDPQS A4		
Czy istnieje strategia finansowania na piśmie? Czy określa ona osoby odpowiedzialne za identyfikację i pozyskiwanie funduszy? EDPQS A5, A10-11		
Czy środki finansowe pozyskiwane są z różnych źródeł? Które źródła finansowania mogą być właściwe dla przedmiotowego programu? EDPQS A4, A11		
Komentarze / Uwagi do komponentu		

Niniejszy kwestionariusz należy wypełnić wraz z innymi materiałami zawartymi w Poradniku 2 do pobrania ze strony: www.prevention-standards.eu/toolkit-2/

Część Wprowadzenie do Poradnika 2 zawiera szczegółowe instrukcje stosowania kwestionariusza.

KWESTIE WSPÓLNE

B: Wzajemna komunikacja i udział interesariuszy

Uwzględniono wielosługowy charakter profilaktyki uzależnień od narkotyków. Zidentyfikowano właściwych interesariuszy na potrzeby programu (np. grupa docelowa, inne podmioty). Interesariusze uczestniczą w realizacji programu. Organizacja współpracuje z innymi podmiotami i instytucjami.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jakim stopniu organizacja realizująca program współpracuje i koordynuje swoje działania z innymi podmiotami i instytucjami? Jaki jest charakter podejmowanych wspólnych działań? EDPQS B1, B6		
Czy zidentyfikowano wszystkich właściwych interesariuszy na potrzeby programu? Na jakich zasadach angażuje się interesariuszy? EDPQS B3, B4		
Jaki wspólny cel mogą realizować wszyscy interesariusze? EDPQS B2		
Do jakiego stopnia grupa docelowa uważana jest za interesariusza/partnera w planowaniu i realizacji? W jaki sposób grupa docelowa angażowana jest na różnych etapach programu? EDPQS B5		
Kto jest informowany o postępach w realizacji programu i w jaki sposób to się odbywa? EDPQS B3, B21		
Jakie konkretne mechanizmy stosowane są na potrzeby wewnętrznej i zewnętrznej komunikacji oraz stałej wymiany informacji? EDPQS B7		
Komentarze / Uwagi do komponentu		

KWESTIE WSPÓLNE

C: Organizacja i rozwój personelu

Określono zakres kompetencji członków personelu wymaganych do skutecznej realizacji programu. O ile to konieczne, przeprowadza się wysokojakościowe szkolenia personelu w oparciu o analizę potrzeb szkoleniowych. W trakcie realizacji programu personel otrzymuje odpowiednie wsparcie.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób dba się o kompetencje członków personelu (np. wiedza, umiejętności, szkolenia), które są konieczne do skutecznej realizacji programu? EDPQS C1-4, C7		
Czy istnieje pisemny plan rozwoju personelu? Czy plan rozwoju personelu obejmuje kompetencje konieczne do skutecznej realizacji programu jak również analizę potrzeb szkoleniowych personelu? EDPQS C1, C3, C15		
Jak skuteczne są szkolenia personelu? Czy wyniki szkoleń są ewaluowane? Jakie aspekty brane są pod uwagę w celu zapewnienia kontynuacji szkoleń? EDPQS C5, C6		
Jakie wsparcie otrzymują członkowie personelu w trakcie realizacji programu? EDPQS C8, C9		

Komentarze / Uwagi do komponentu

KWESTIE WSPÓLNE

D: Etyczny wymiar profilaktyki uzależnień od narkotyków

Opracowano kodeks etyczny. Prawa uczestników są chronione. Program generuje oczywiste korzyści dla uczestników i nie wyrządza im szkody. Dane uczestników objęte są tajemnicą. Uczestnicy programu i personel mają zapewnione bezpieczeństwo.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Czy program bazuje na pisemnym kodeksie etycznym lub innych kodeksach/strategiach? Które kodeksy/strategie są uważane za właściwe dla programu? EDPQS D1, D2, D4		
W jaki sposób program generuje oczywiste korzyści dla uczestników? W jaki sposób dba się, aby uczestnicy programu nie doznali szkód w efekcie uczestnictwa w programie? EDPQS D6, D7		
Na jakich wartościach lub zasadach oparty jest program? Czy program odzwierciedla wartości i zasady etycznego podejścia do profilaktyki uzależnień od narkotyków? EDPQS D8, D9		
W jaki sposób uwzględniane są wartości i poglądy uczestników na interwencję? EDPQS D11		
Jakie informacje na temat programu otrzymują uczestnicy programu i kiedy? Czy zasady uczestnictwa (np. prawa uczestników w programie) i role są i uzgadniane na początku interwencji? EDPQS D3, D9		
Jak zapewniona jest ochrona danych uczestników? EDPQS D10		

**Jaka traktowane są incydenty związane z narkotykami, skargi lub potrzeby, które nie mogą być spełnione w trakcie realizacji programu?
EDPQS D5, D13, D14**

Jak zapewnione jest bezpieczeństwo członków personelu i uczestników programu? EDPQS D12

Komentarze / Uwagi do komponentu

OCENA POTRZEB

1.1 Przegląd antynarkotykowych strategii i ustawodawstwa

Wiedza na temat strategii antynarkotykowych i ustawodawstwa jest wystarczającą do realizacji programu. Program służy realizacji celów i priorytetów lokalnych, regionalnych, krajowych i/lub międzynarodowych strategii i polityk.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Jakie strategie i przepisy legislacyjne uważane są za istotne dla programu? Czy opis programu jasno się do nich odwołuje? EDPQS 1.1.1-2		
Jaki jest związek programu ze strategiami i ustawodawstwem antynarkotykowym? W przypadku gdy realizatorzy mają odmienne zdanie w kwestii obowiązujących strategii i ustawodawstwa, czy wyjaśniają swoje stanowisko? EDPQS 1.1.2		
W jaki sposób program wspiera szersze rozwiązania strategiczne w obszarze profilaktyki uzależnień od narkotyków (krajowe/ europejskie/ międzynarodowe strategie, standardy i wytyczne)? EDPQS 1.1.2-3		

Komentarze / Uwagi do komponentu

1.2 Ocena używania narkotyków i potrzeb społeczności

Zbadano potrzeby społeczności (lub otoczenia, w którym program będzie realizowany). Zebrano z różnych źródeł szczegółowe dane na temat używania narkotyków. Tam gdzie to możliwe przeprowadzone badanie bazuje na aktualnej wiedzy w zakresie epidemiologii oraz ma wymiar etyczny.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Jak ustalono czy grupa docelowa wymaga interwencji i jakiego rodzaju? Czy zbadano i opisano sytuację wyjściową, w tym przedmiotowy problem? EDPQS 1.2.1, 1.2.6		
Czy są dostępne dane na temat używania narkotyków w grupy docelowej? Jakiego rodzaju są to dane? Czy są aktualne? Skąd pochodzą? EDPQS 1.2.2-4, 1.2.6-7		
Jakie inne potrzeby grupy docelowej w związku z używaniem narkotyków są uwzględniane? Czy je zbadano? EDPQS 1.2.5		
Czy istnieje możliwość łączenia różnych rodzajów danych (np. dane krajowe, lokalne, epidemiologiczne) w celu uzyskania solidnego oglądu sytuacji? EDPQS 1.2.6, 1.2.7		

Komentarze / Uwagi do komponentu

1.3 Określenie potrzeby – uzasadnienie interwencji

Potrzeba interwencji jest uzasadniona. Główne potrzeby grupy docelowej są opisane na podstawie oceny potrzeb. Przedstawiono potencjalny przyszły rozwój sytuacji w przypadku zaniechania interwencji. Zidentyfikowano luki w aktualnej ofercie profilaktycznej.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Czy istnieje pisemny opis grupy docelowej i jej potrzeb? Na czym został oparty i jakie informacje zawiera? EDPQS 1.3.1-3		
W jaki sposób pisemna ocena potrzeb uzasadnia potrzebę interwencji? EDPQS 1.3.3, 1.3.7		

W jaki sposób program uzupełnia inne działania profilaktyczne na poziomie lokalnym lub regionalnym a także w odniesieniu do tej grupy docelowej (np. orientacja na grupy, które nie są objęte innymi usługami lub programami)? **EDPQS 1.3.4-6**

Komentarze / Uwagi do komponentu

1.4 Rozpoznanie grupy docelowej

Potencjalna grupa docelowa jest wybrana w oparciu o ocenę potrzeb. Ocena potrzeb uwzględnia kulturę i stosunek grupy docelowej do używania narkotyków.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Jak wybrano grupę docelową (tj. dlaczego ta grupa a nie inna)? EDPQS 1.4.1		
Co wiadomo o kulturze grupy docelowej i jej stosunku do używania narkotyków? Jaki będzie to miało wpływ na konstrukcje interwencji? EDPQS 1.4.2		
O ile to możliwe, czy uwzględniono czynniki chroniące oraz ryzyko? W jaki sposób? Czy jasno wynika, które czynniki będą przedmiotem programu i czy da się je zmodyfikować? EDPQS 1.4.3-5		
O ile to możliwe, czy zebrano różne rodzaje danych (oprócz danych o używaniu narkotyków) w celu rozpoznania grupy docelowej i zadbania o adekwatność interwencji? EDPQS 1.4.7		

Komentarze / Uwagi do komponentu

OCENA ZASOBÓW

2.1 Ocena grupy docelowej i zasobów społeczności

Rozważono źródła sprzeciwu i wsparcia dla programu a także sposoby poprawy wsparcia. Zbadano możliwość udziału w programie grupy docelowej i innych ważnych interesariuszy.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Jakie zasoby grupy docelowej i innych ważnych interesariuszy (np. czas, wiedza, umiejętności) wymagane są w programie? EDPQS 2.1.1-2		
W jaki sposób program bada „gotowość” grupy docelowej i innych ważnych interesariuszy do uczestnictwa w programie? Jak zapewniane jest wymagane wsparcie dla programu? W jaki sposób dba się o uczestnictwo grupy docelowej (tj. możliwość i ochota) w programie? EDPQS 2.1.1-3		
Jakie dodatkowe zasoby grupy docelowej i innych ważnych interesariuszy wykorzystuje program (np. aktualna wiedza i umiejętności)? EDPQS 2.1.4		

Komentarze / Uwagi do komponentu

2.2 Ocena własnego potencjału

Oceniono wewnętrzne zasoby i potencjał (np. zasoby ludzkie, technologiczne, finansowe). Ocena uwzględnia ich aktualną jak i przyszłą dostępność dla programu.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Które wewnętrzne zasoby i potencjał (np. zasoby ludzkie, kompetencje personelu, doświadczenie zawodowe, zasoby finansowe, kontakt z grupą docelową) są konieczne dla programu? EDPQS 2.2.1		
W jakim stopniu wewnętrzne zasoby i potencjał zostały uwzględnione na etapie planowania programu? W jaki sposób dba się o to by wewnętrzne zasoby i potencjał były wystarczające do realizacji programu? EDPQS 2.2.1		
Kto jest zaangażowany w dyskusję na temat dostępnych zasobów? EDPQS 2.2.1		
Komentarze / Uwagi do komponentu		

RAMY PROGRAMU

3.1 Zdefiniowanie grupy docelowej

Określono grupę docelową/grupy docelowe programu. Można dotrzeć do wybranej grupy docelowej/grup docelowych.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Do kogo kierowana jest interwencja? Czy zdefiniowana została grupa docelowa i czy definicja grupy docelowej jest adekwatna do zakresu przedmiotowego programu? Czy opis grupy docelowej bazuje na informacjach uzyskanych w wyniku oceny potrzeb? EDPQS 3.1.1		
Ile osób (potencjalnie) może skorzystać z uczestnictwa w programie? Kto mógłby być pośrednim beneficjentem programu? EDPQS 3.1.1, 3.1.6-7		
Czy program w bezpośredni sposób dociera do końcowych grup docelowych (np. młodzież), lub czy dociera do pośrednich grup docelowych (np. rodzice, rówieśnicy, itp.)? W drugim przypadku, czy opisano pośrednie i końcowe grupy docelowe? EDPQS 3.1.1		
Kto może wziąć udział w interwencji (np. wiek, obszar geograficzny)? Czy określono kryteria kwalifikacji i wykluczenia (zwłaszcza w przypadku interwencji selektywnych i wskazujących)? EDPQS 3.1.3-5		
W jaki sposób zapewniono dotarcie do wybranej grupy docelowej? EDPQS 3.1.2		

Komentarze / Uwagi do komponentu**3.2 Zastosowanie modelu teoretycznego**

Program bazuje na modelu teoretycznym opartym na dowodach naukowych, który pozwala zrozumieć specyficzne potrzeby związane z narkotykami oraz pokazuje, w jaki sposób można zmienić zachowanie grupy docelowej.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Które teorie/modele mogą wyjaśniać w jaki sposób i dlaczego można zrealizować cele programu wobec grupy docelowej? Czy wybrane teorie/modele zostały opisane i uzasadnione? Czy zostały zweryfikowane w wyniku badań naukowych? EDPQS 3.2.1-3		
W jaki sposób wybrane teorie/modele odnoszą się do konkretnych uwarunkowań programu? Czy są one zgodne z wynikami oceny potrzeb, działania i celami programu? EDPQS 3.2.2		
Czy jasno wynika jak można zmienić zachowanie grupy docelowej w oparciu o wybrane teorie/modele? EDPQS 3.2.2		
Czy ewentualne modyfikacje (np. względem grupy docelowej) wybranych teorii/modeli zostały uzasadnione i udokumentowane? EDPQS 3.2.4-5		

Komentarze / Uwagi do komponentu

3.3 Określenie celów strategicznych, programowych i częściowych

Dokładnie określono przedmiot działań profilaktycznych (np. rodzaje substancji psychoaktywnych?). Cele strategiczne, programowe i częściowe programu są jasne, logicznie powiązane i podyktowane zidentyfikowanymi potrzebami. Cele są etyczne i użyteczne dla grupy docelowej. Cele programowe i częściowe są konkretne i realistyczne.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Jaki jest przedmiot działań profilaktycznych w programie (np. zachowanie lub substancje)? Czy zdefiniowano to na piśmie? EDPQS 3.3.1		
Jakie są (długookresowe) cele strategiczne, (średniookresowe) cele programowe i (krótkookresowe) cele częściowe? Jak sformułowano cele strategiczne, programowe i częściowe? Czy zdefiniowano je w oparciu o matrycę logiczną? EDPQS 3.3.2, 3.3.3		
Czy program dzieli cele programowe na te odnoszące się do wyników wśród uczestników (cele szczegółowe) i te odnoszące się do działań koniecznych do osiągnięcia tych wyników (cele operacyjne)? EDPQS 3.3.6		
Czy cele programowe i szczegółowe cele częściowe zostały sformułowane w oparciu o spodziewane zmiany u uczestników programu? Czy są one adekwatne do grupy docelowej i opierają się na zidentyfikowanych potrzebach? EDPQS 3.3.4		
Czy cele programowe i częściowe programu spełniają kryteria modelu SMART (Szczegółowe, Mierzalne, Osiągalne, Realne i Określone w czasie)? EDPQS 3.3.5, 3.3.7		

Komentarze / Uwagi do komponentu

3.4 Określenie miejsca realizacji

Opisano miejsce/miejsca realizacji programu. Miejsce realizacji jest adekwatne do celów strategicznych, programowych i częściowych, dostępnych zasobów oraz stwarza szanse na osiągnięcie pożądanej zmiany. Zidentyfikowano obszary wymagające nawiązania współpracy.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jakim miejscu realizowana jest interwencja? Czy zdefiniowano to na piśmie? EDPQS 3.4.1		
Jak wybrano miejsce realizacji programu? Czy miejsce jest adekwatne do grupy docelowej? EDPQS 3.4.2		
Czy wybrane miejsce może spowodować pożądana zmianę? EDPQS 3.4.2		
W przypadku gdy interwencja nie jest realizowana w siedzibie realizatora, czy nawiązano niezbędną współpracę? W jaki sposób realizator programu współpracuje z organizacją-beneficjentem? EDPQS 3.4.3		
W przypadku gdy interwencja nie jest realizowana w siedzibie realizatora, jakie wyzwania mogą być związane z realizacją interwencji na obcym terenie? EDPQS 3.4.2-4		

Komentarze / Uwagi do komponentu

3.5 Odwołanie się do dowodów skuteczności

Dokonano przeglądu literatury fachowej i/lub podstawowych publikacji w zakresie treści związanych z programem. Źródła użyte w przeglądzie są wysokiej jakości i właściwe dla programu. Kluczowe informacje są wykorzystywane w procesie konstruowania interwencji.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
<p>W jaki sposób dostępna wiedza na temat skutecznej profilaktyki narkotykowej (w oparciu o literaturę naukową i/lub inne ważne publikacje) jest wykorzystywana podczas planowania programu i konstruowania interwencji? EDPQS 3.5.1, 3.5.3-4</p>		
<p>Jakie źródła wykorzystano to zdobycia zastosowanych dowodów naukowych? Na jakie aspekty zwrócono uwagę podczas poszukiwań publikacji i przeglądów naukowych? EDPQS 3.5.2</p>		
<p>Czy uzyskane informacje stanowią bazę dowodową niezbędną do zaplanowania interwencji? Czy są jakieś dowody, które nie potwierdzają skuteczności planowanego działania? EDPQS 3.5.3-4</p>		
<p>Czy zdobyta wiedza oparta na dowodach naukowych odpowiada lokalnym uwarunkowaniom interwencji? Jeśli nie, jakie inne doniesienia naukową mogłyby zostać wykorzystane do skonstruowania interwencji? EDPQS 3.5.2</p>		
<p>Komentarze / Uwagi do komponentu</p>		

3.6 Ustalenie harmonogramu

Harmonogram programu jest realistyczny, jasny i spójny. Terminy, czas realizacji i częstotliwość działań są adekwatne do programu.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
<p>Jaki jest harmonogram programu? EDPQS 3.6.1</p>		
<p>Jaki jest związek harmonogramu z poszczególnymi elementami programu? Czy harmonogram zawiera podział na działania związane z interwencją i inne działania (np. monitoring, zadania administracyjne)? EDPQS 3.6.2</p>		
<p>Czy harmonogram odpowiada celom programowym i zakładanym zmianom? Które aspekty są uważane za istotne w celu zadbania o adekwatność harmonogramu do programu? EDPQS 3.6.2-3</p>		
<p>Czy harmonogram został ustalony w oparciu o podejście elastyczne (tj. przeznaczono wystarczającą ilość czasu na działania oraz przewidziano możliwość aktualizacji w fazie implementacji)? Co może spowodować opóźnienia? EDPQS 3.6.2</p>		
<p>Komentarze / Uwagi do komponentu</p>		

KONSTRUKCJA INTERWENCJI

4.1 Konstruowanie z myślą o jakości i skuteczności

Interwencja jest zgodna zaleceniami w zakresie dobrych praktyk opartych na dowodach naukowych. Zastosowane podejście naukowe jest opisane. Program bazuje na pozytywnych relacjach poprzez uznanie ich doświadczeń i poszanowanie odmierności. Zdefiniowano ukończenie programu.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób opracowano treść interwencji? Czy uwzględniono dobre praktyki oparte na dowodach naukowych? EDPQS 4.1.1-2		
W jaki sposób działania zachęcają uczestników do uczestnictwa w programie? Jak relacje panują między członkami personelu a uczestnikami programu? EDPQS 4.1.3		
W jaki sposób uwzględniono różnorodność uczestników (np. płeć, kultura, alfabetyzm, niepełnosprawność, różnice społeczno-ekonomiczne)? Czy program odpowiada na różne potrzeby? EDPQS 4.1.5		
Kiedy uważa się, że uczestnik ukończył program z sukcesem? Czy zdefiniowano to na piśmie? EDPQS 4.1.6		
W jaki sposób wyznaczane omawiane i uzgadniane są z uczestnikami cele, oczekiwania, role i inne aspekty interwencji? EDPQS 4.1.6		
Czy program uznaje i docenia doświadczenia uczestników? Które aspekty programu to zapewniają? EDPQS 4.1.4		

Komentarze / Uwagi do komponentu

4.2 Działania w przypadku wyboru istniejącej interwencji

Korzyści i wady interwencji są rozważone. Uwzględnia się również równowagę między adaptacją, wiernością i wykonalnością. Ustalono czy interwencja pasuje do lokalnych uwarunkowań. Wybrana interwencja jest podawana starannej adaptacji a wprowadzane zmiany są wyraźnie określone. Autorzy pierwotnej interwencji są wyszczególnieni.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W przypadku gdy działanie opiera się na istniejącej interwencji, jakie czynniki brano pod uwagę przy jej wyborze? EDPQS 4.2.1		
Kto opracował pierwotną wersję interwencji i w jakich okolicznościach była ona realizowana? EDPQS 4.2.2-3		
Jak dobrze pierwotna interwencja odpowiada warunkom aktualnego programu (cele, miejsce realizacji, zasoby, grupa docelowa)? EDPQS 4.2.2		
Jakie kluczowe elementy pierwotnej interwencji zachowano? Jak zostały one zidentyfikowane? EDPQS 4.2.4, 4.2.15		
Czy ewentualne zmiany pierwotnej wersji zostały dokonane w staranny sposób i zostały wyraźnie wskazane? Czy zachowano równowagę między adaptacją a wiernością wobec oryginału? Czy uwzględniono czynniki mające wpływ na tę równowagę? EDPQS 4.2.4-5		

Komentarze / Uwagi do komponentu

4.3 Dopasowanie interwencji do grupy docelowej

Program jest adekwatny i dopasowany do konkretnych uwarunkowań (np. cechy grupy docelowej). Zakres dopasowania to między innymi język, działania, przesłanie interwencji, okres realizacji i liczba uczestników.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób zadbano o adekwatność i dopasowanie programu do konkretnych uwarunkowań (np. wiek uczestników, płeć biologiczna/płeć społeczno-kulturowa, kultura, miejsce realizacji interwencji)? Jakie aspekty wzięto pod uwagę? EDPQS 4.3.1		
W jaki sposób grupa docelowa uczestniczy w dopasowywaniu interwencji? EDPQS 4.3.1		
Które konkretne elementy programu (język, działania, przesłanie interwencji, okres realizacji, liczba uczestników) powinny być dopasowane tak by odzwierciedlały określone cechy uczestników lub innych uwarunkowań i w jaki sposób? EDPQS 4.3.2		

Komentarze / Uwagi do komponentu

4.4 Działania w przypadku planowania ewaluacji końcowych

Ewaluacja postrzegana jest jako integralny i istotny element w zapewnianiu jakości programu. Ustalono jakiego rodzaju ewaluacja będzie najlepiej pasować do danej interwencji. Planowana ewaluacja jest realistyczna i wykonalna. Zdefiniowano odpowiednie wskaźniki ewaluacyjne oraz opisano proces zbierania danych.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
<p>Czy ewaluacja postrzegana jest jako integralny i istotny element w zapewnianiu jakości programu? Jakiego rodzaju ewaluacja jest planowana lub realizowana? Czy ewaluacja jest praktycznie wykonalna? EDPQS 4.4.1, 4.4.3-4</p>		
<p>Jakie metody, narzędzia oraz procedury zbierania danych zostaną wykorzystane? Czy zostały one opisane? W jaki sposób dane będą zarządzane i przetwarzane? Czy plan ewaluacji na piśmie jest integralną częścią konstrukcji interwencji? EDPQS 4.4.2, 4.4.15-17</p>		
<p>W jaki sposób ewaluacja dowiedzie skuteczności programu – np. za pomocą jakich wskaźników czy norm? Czy wskaźniki ewaluacyjne zostały jasno opisane i czy odpowiadają one celom programu? EDPQS 4.4.8-10</p>		
<p>Kto jest zaangażowany w planowanie ewaluacji? Czy istnieje zespół do spraw ewaluacji? EDPQS 4.4.5-7</p>		
<p>Kto jest źródłem informacji w ewaluacji, w jaki sposób zaangażowano te osoby, na jakim etapie? EDPQS 4.4.11-14</p>		
<p>Komentarze / Uwagi do komponentu</p>		

ZARZĄDZANIE I MOBILIZACJA ZASOBÓW

5.1 Zaplanowanie programu – przedstawienie planu projektu

Wyznaczono czas na metodyczne zaplanowanie programu. Plan programu na piśmie określa jego główne elementy i procedury. Opracowano plany awaryjne.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób planuje się i zarządza realizacją programu? Czy na fazę planowania przeznaczony jest konkretny czas? EDPQS 5.1.1-3		
Czy istnieje plan projektu na piśmie i czy opisane są w nim główne zadania i strategie w zakresie implementacji programu? EDPQS 5.1.3-6		
Kto opracował plan projektu? Jakie informacje zawiera i jaką ma strukturę? W jaki sposób plan projektu jest wykorzystywany? Kto ma do niego dostęp? EDPQS 5.1.3-7		
W jakim zakresie plan projektu pozwala na śledzenie postępów w realizacji programu? EDPQS 5.1.5		

Komentarze / Uwagi do komponentu

5.2 Określenie wymagań finansowych

Sporządzono jasny i realistyczny kosztorys programu. Opracowano budżet, który jest adekwatny do programu. Koszty i dostępny budżet są powiązane. Zarządzanie finansami spełnia wymogi prawne.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób planowane są wymagania finansowe w odniesieniu do programu i jak wygląda zarządzanie finansami? EDPQS 5.2.1-13		
Jakie są główne pozycje kosztowe w odniesieniu do programu? EDPQS 5.2.2-3		
Jakie są główne źródła funduszy dla programu? EDPQS 5.2.4-6		
Czy istnieje pisemny plan finansowy? Czy wyszczególnia on finansowe wymagania (koszty) i możliwości (budżet)? EDPQS 5.2.1		
W jaki sposób dba się o to by koszty programu nie przewyższały budżetu? EDPQS 5.2.3-4, 5.2.6-7		
Kto jest odpowiedzialny za zarządzanie budżetem i operacje księgowe? Czy wiedza i umiejętności tych osób spełniają wszystkie przepisy? EDPQS 5.2.8-10		
Komentarze / Uwagi do komponentu		

5.3 Powołanie zespołu do realizacji programu

Określono personel wymagany do realizacji programu (np. zadania, liczebność). Jest on (prawdopodobnie) dostępny. Dobór personelu jest adekwatny do potrzeb. Określono procedury rekrutacji i zarządzania personelem.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób rekrutowane są osoby do pracy w programie? Jakie aspekty brane są pod uwagę? Czy istnieje pisemna procedura w zakresie doboru i rekrutacji personelu? EDPQS 5.3.1-2, 5.3.5-7, 5.3.12		
Czy kompetencje wymagane do realizacji programu są jasno określone? Czy osoby posiadające tego typu kompetencje są (prawdopodobnie) dostępne? EDPQS 5.3.5-6, 5.3.9-10		
W jaki sposób rozdzielane są zadania i funkcje wśród członków personelu? Czy role i obowiązki personelu są zdefiniowane (np. schemat organizacyjny, charakterystyka poszczególnych stanowisk)? EDPQS 5.3.3, 5.3.6-8, 5.3.11		
Na jakich zasadach zatrudniani są na ogół członkowie personelu (np. umowy na stałe vs. umowy krótkoterminowe; umowy na pełen etat vs. umowy na niepełny wymiar)? Czy forma zatrudnienia jest jasna i czy jest ona zgodna z przepisami danego kraju? EDPQS 5.3.4		

Komentarze / Uwagi do komponentu

5.4 Rekrutacja i utrzymanie uczestników

Procedura doboru uczestników z grupy docelowej jest jasna. Określono procedury rekrutacji uczestników. Podjęto odpowiednie działania w celu zaangażowania i utrzymania jak największej liczby uczestników.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób uczestnicy rekrutowani są spośród grup docelowej? W jaki sposób są oni identyfikowani i jak nawiązywany jest z nimi kontakt? Kto odpowiada za rekrutację uczestników? Czy istnieje pisemna procedura dotycząca rekrutacji uczestników? EDPQS 5.4.1-2		
Jakie działania i procesy wykorzystywane są do rekrutacji i utrzymania jak największej liczby uczestników w programie? EDPQS 5.4.3		
Jakie informacje na temat programu przekazywane są uczestnikom w trakcie rekrutacji? EDPQS 5.4.4		
Komentarze / Uwagi do komponentu		

5.5 Opracowanie materiałów do realizacji programu

Określono materiały wymagane do realizacji programu. W przypadku korzystania z materiałów (np. podręczniki), podane informacje są rzeczowe i wysokiej jakości.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Czy i jeśli tak to jakie materiały (np. zeszyty ćwiczeń, filmy DVD, podręczniki do szkoleń personelu) wykorzystywane są w programie? Jakie aspekty uwzględniono przy ich opracowywaniu? EDPQS 5.5.1-2		

Czy materiały zostały wybrane zgodnie z potrzebami i cechami grupy docelowej?

EDPQS 5.5.2

W przypadku gdy materiały zawierają informacje na temat narkotyków, czy są one rzeczowe i czy zachowane są w nich odpowiednie proporcje na temat pozytywnych i negatywnych aspektów używania narkotyków? **EDPQS 5.5.2**

Komentarze / Uwagi do komponentu

5.6 Opis programu

Istnieje pisemny, jasny opis programu i jest o (przynajmniej częściowo) dostępny dla odpowiednich grup (np. uczestników). Opis zawiera główne elementy programu, w szczególności w zakresie wpływu programu na uczestników.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób świat informowany jest o istnieniu programu i jego treści? Czy istnieje pisemny opis programu? EDPQS 5.6.1		
Do kogo kierowany jest pisemny opis programu? Czy opis programu dostępny jest dla określonych grup (np. uczestnicy)? EDPQS 5.6.2		
Jakie informacje zawiera opis projektu? Czy jasno przedstawia istotne aspekty programu (np. uzasadnienie programu, grupy docelowe, cele, działania, harmonogram, potencjalne zagrożenia i korzyści dla uczestników, zasady ochrony danych)? EDPQS 5.6.3		

Komentarze / Uwagi do komponentu

REALIZACJA I MONITORING

6.1 Działania w przypadku interwencji pilotażowej

W razie konieczności przeprowadza się interwencję pilotażową. Przykładowo, interwencję pilotażową należy wziąć pod uwagę w przypadku realizacji nowych programów lub ich zaawansowanych adaptacji a także w przypadku planów szerokiego rozpowszechniania programu. Wyniki ewaluacji pilotażu wykorzystywane są kształtowania i doskonalenia właściwej interwencji.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Czy istnieje potrzeba przeprowadzenia interwencji pilotażowej? Na przykład, czy interwencja została opracowana od zera? Czy została poddana zaawansowanej adaptacji? Czy interwencja jest kosztowna? Czy interwencja przeznaczona jest do szerokiego rozpowszechniania (np. na terenie całego kraju)? Czy są jakieś elementy interwencji, które należałoby sprawdzić w praktyce? Jeśli przeprowadzono już pilotaż, jakie przemawiały za tym przesłanki?		
Czy interwencja pilotażowa jest wykonalna, uwzględniając dostępne zasoby?		
Jak bardzo interwencja pilotażowa różni się od tej właściwej?		
Czy w trakcie realizacji interwencji pilotażowej wydarzyło się coś czego nie przewidziano we planie projektu? Jak wyniki interwencji pilotażowej mogą być wykorzystane do usprawnienia na interwencji właściwej?		

Komentarze / Uwagi do komponentu**6.2 Realizacja interwencji**

Interwencja realizowana jest zgodnie z pisemnym planem projektu. Realizacja interwencji jest odpowiednio dokumentowana, w tym zawiera szczegóły dotyczące niepowodzeń i odchyłeń od pierwotnego planu.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Czy interwencja realizowana jest zgodnie z pisemnym planem projektu? Jakie aspekty brane są pod uwagę przy realizacji interwencji? EDPQS 6.2.1		
Czy realizacja interwencji jest dokumentowana na piśmie i jeśli tak, to jak się to odbywa? Jakie aspekty realizacji są dokumentowane (np. opis działań, planowane i nieplanowane odchylenia od pierwotnego planu, zdarzenia nieprzewidziane)? EDPQS 6.2.2-3		

Komentarze / Uwagi do komponentu**6.3 Monitoring w fazie realizacji**

Monitoring postrzegany jest jako integralna część fazy realizacji. Dane wyniku i procesu są zbierane w trakcie realizacji i poddawane systematycznym przeglądom. Plan projektu, zasoby, itp. są również poddawane przeglądom. Celem monitoringu jest ustalenie czy program będzie skuteczny a także identyfikacja koniecznych modyfikacji.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
<p>W jaki sposób sprawdza się czy realizacja interwencji idzie zgodnie z planem? Czy interwencja monitorowana jest często i systematycznie?</p> <p>Czy monitoring stanowi integralną część fazy realizacji interwencji? EDPQS 6.3.1</p>		
<p>Według jakiej procedury monitorowana jest realizacja interwencji? Czy stosowana procedura ma formę pisemną?</p> <p>EDPQS 6.3.3</p>		
<p>Jakie aspekty programu są przedmiotem przeglądów monitorujących (np. zgodność z planem projektu, wymiar praktyczny, jakość realizacji, wstępne wyniki, niezamierzony wpływ na uczestników, wykorzystanie zasobów)? Czy uwzględniane są opinie uczestników? EDPQS 6.3.4-5</p>		
<p>Kto jest odpowiedzialny za monitoring realizacji interwencji i czym ta osoba lub grupa się zajmuje? EDPQS 6.3.2-3</p>		
<p>W jaki sposób wykorzystywane są informacje uzyskane w wyniku monitoringu?</p> <p>EDPQS 6.3.6</p>		
<p>Komentarze / Uwagi do komponentu</p>		

6.4 Modyfikacje w fazie realizacji

Elastyczne podejście jest możliwe jeśli wymaga tego skuteczna realizacja interwencji. Realizacja jest modyfikowana zgodnie z wynikami monitoringu, tam gdzie to możliwe. Problemy i trudności rozwiązywane są w sposób właściwy dla programu. Modyfikacje są uzasadnione a powody ich wprowadzania są dokumentowane.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Czy istnieje procedura, która określa tryb postępowania w przypadku nieprzewidywanych zdarzeń (np. uczestnicy nie reagują prawidłowo na interwencję)? EDPQS 6.4.3		
Czy można modyfikować interwencję w oparciu o wyniki monitoringu? Co uzasadniałoby wprowadzenie poprawek w trakcie realizacji? EDPQS 6.4.1-2		
Czy wprowadzono modyfikacje w trakcie realizacji i jeśli tak to dlaczego i na czym one polegały? Czy istnieje dokumentacja na piśmie dotycząca wprowadzonych modyfikacji? EDPQS 6.4.4		
Kto decydował o tym co należy zmodyfikować i w jaki sposób tego dokonać? EDPQS 6.4.4		
Komentarze / Uwagi do komponentu		

ZARZĄDZANIE I MOBILIZACJA ZASOBÓW

7.1 Działania w przypadku ewaluacji wyniku

Podano wielkość próby, na której oparto ewaluację końcową. Wielkość jest wystarczająca do przeprowadzenia analizy danych. Przeprowadzono odpowiednią analizę danych obejmującą wszystkich uczestników. Wszystkie ustalenia zostały przedstawione w formie mierzalnej. Rozważono możliwe źródła zafałszowania danych oraz alternatywne sposoby wyjaśnienia ustaleń. Oceniono skuteczność programu.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób oceniono ogólną skuteczność programu? Czy porównano sytuację po interwencji do tej sprzed realizacji? Czy można stwierdzić jak skuteczna okazała się interwencja w odniesieniu do celów programowych i częściowych? EDPQS 7.1.7		
Czy wyniki w zakresie zmian zachowania u uczestników różnią się od innych wyników? Jak wyrażono zmiany (np. ilościowo i/lub jakościowo)? EDPQS 7.1.5-6		
Czy jest jasne w jaki sposób poddano ewaluacji skuteczność interwencji? Czy wielkość próby była odpowiednia? Czy analiza danych została przeprowadzona prawidłowo? EDPQS 7.1.1-2		
Czy ustalenia ewaluacji wyniku zostały udokumentowane? Jakie informacje przedstawiono w raporcie z ewaluacji oraz w jaki sposób zostały one zaprezentowane i zinterpretowane? Czy sprawozdano ustalenia w odniesieniu do każdego zbadanego wskaźnika ewaluacyjnego, bez względu na wyniki? EDPQS 7.1.3-4		
Czy uwzględniono możliwość wystąpienia niezamierzonych skutków (w tym skutków negatywnych)? EDPQS 7.1.7		

Komentarze / Uwagi do komponentu**7.2 Działania w przypadku ewaluacji procesu**

Realizacja programu jest dokumentowana i wyjaśniana. Ewaluacji poddawane są następujące aspekty: udział grupy docelowej; działania; realizacja programu; wykorzystanie zasobów finansowych, ludzkich i rzeczowych.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób oceniono proces realizacji programu? EDPQS 7.2.1		
Jakich kwestii lub obszarów dotyczyła ewaluacja procesu? EDPQS 7.2.1-5		
Jakie są główne źródła funduszy dla programu? EDPQS 5.2.4-6		
Jak udokumentowano udział grupy docelowej? Jak udokumentowano działania podjęte w ramach interwencji? Jak udokumentowano realizację całego programu (w tym jego wierność)? W jaki sposób udokumentowano wykorzystanie zasobów? EDPQS 7.2.2-5		
Czy sprawozdano ustalenia ewaluacji procesu? Jakie informacje zawiera raport? EDPQS 7.2.1-5		
W jaki sposób ustalenia ewaluacji procesu pomagają w zrozumieniu wyników interwencji? EDPQS 7.2.6		

Komentarze / Uwagi do komponentu

ROZPOWSZECHNIANIE I DOSKONALENIE

8.1 Decyzja czy program powinien być kontynuowany

Ustalono czy program powinien być kontynuowany w oparciu o dowody z monitoringu i/lub ewaluacji końcowych. W przypadku decyzji o kontynuacji programu, przedstawiono możliwości kontynuacji. Wnioski z realizacji wykorzystywane są do doskonalenia przyszłych działań.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
Co dzieje się na końcu programu? Jakie czynniki wpływają na decyzję o tym czy program powinien być kontynuowany? EDPQS 8.1.1		
W jaki sposób dane zebrane w trakcie monitoringu i ewaluacji wpływają na decyzję o kontynuacji programu? Czy na podstawie monitoringu i ewaluacji można podjąć właściwe decyzje co do przyszłych działań? EDPQS 8.1.1, 8.1.3		
W przypadku decyzji o kontynuacji programu, w jaki sposób jest to gwarantowane? Czy rozważane i dokumentowane są możliwości kontynuacji? EDPQS 8.1.4		
Czy program kontynuowany jest w tej samej formie czy jest modyfikowany? Jakie wnioski mogą służyć doskonaleniu przyszłych działań? EDPQS 8.1.2		
Komentarze / Uwagi do komponentu		

8.2 Rozpowszechnianie informacji o programie

Rozpowszechniono informacje o programie do właściwych odbiorców. Rozpowszechnione informacje mają właściwą formę. W celu ułatwienia powtórzenia programu, przedstawiono doświadczenia związane z realizacją oraz niezamierzone skutki. Uwzględniono aspekty prawne związane z rozpowszechnianiem programu (np. prawa autorskie).

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
W jaki sposób można dowiedzieć się o programie? EDPQS 8.2.1		
Kto jest odpowiedzialny za rozpowszechnianie informacji o programie? Czy istnieje pisemna strategia rozpowszechniania? EDPQS 8.2.3, 8.2.9		
Do kogo kierowane są informacje o programie? Czy sposoby rozpowszechniania są odpowiednie dla odbiorców? EDPQS 8.2.2, 8.2.4-5		
Czy informacje zawarte w produktach rozpowszechniania są wystarczająco szczegółowe by ich odbiorcy mogli ocenić jakość programu? EDPQS 8.2.8		
W jaki sposób produkty rozpowszechniania wspierają kolejne edycje programu? Na przykład, czy zawierają doświadczenia z realizacji? EDPQS 8.2.7		
Jakie aspekty prawne należy uwzględnić w przypadku rozpowszechniania informacji o programie (np. prawa autorskie)? EDPQS 8.2.6		

Komentarze / Uwagi do komponentu

8.3 Działania w przypadku raportu końcowego

Raport końcowy dokumentuje wszystkie główne elementy planowania, realizacji i (tam gdzie to możliwe) ewaluacji. Raport jest jasny, logiczny i czytelny.

Kwestie do rozważenia	Uwagi na temat sytuacji bieżącej	Działania do podjęcia
<p>Czy sporządzono raport końcowy na piśmie? Gdzie można go zdobyć? Jak łatwo właściwi interesariusze mogą go zdobyć? EDPQS 8.3.1</p>		
<p>Jakie informacje zawiera raport końcowy (np. uzasadnienie programu, grupa docelowa, cele strategiczne programu, miejsce realizacji, działania programowe, plan projektu, podmioty finansujące)? EDPQS 8.3.2</p>		
<p>Jak jest struktura raportu końcowego? Czy jest jasny i czytelny? Jakie aspekty sprawiają, że jest odpowiedni dla zdefiniowanych odbiorców? EDPQS 8.3.3</p>		
<p>Komentarze / Uwagi do komponentu</p>		

Podsumowanie procesu samodzielnej oceny

Poniższa tabela może służyć do podsumowania wyników Listy kontrolnej – Ocena Jakości i Kwestionariusza – Wsparcie Doskonalenia.

PODSUMOWANIE SAMODZIELNEJ OCENY WEDŁUG EDPQS Przegląd własnych działań w oparciu o Europejskie Standardy:		
Wypełnił:		
Data:		
Kolejna ocena:		
Plan działania		
Działania do podjęcia: <i>Zestawienie najważniejszych działań:</i>	Osoba odpowiedzialna	Termin
Wpływ na zasoby:		

Wymagane zasoby:

(np. co jest konieczne do podjęcia określonych działań i jak można to zdobyć?)

Dostępne zasoby:

(np. na jakich istniejących strukturach, sieciach lub wskazówkach można bazować?)

Mazowsze.
serce Polski

Publikacja przeznaczona do bezpłatnej dystrybucji

ISBN 978-83-63332-47-1

